בס"ד

טיב הקהילה

יו"ל ע"י קהילת שערי בית ד'
מוגשת מרוב אהבה בחלק ג'
רבי אברהם דוד הכהן רבינוביץ שליט"א

גליון מספר לרגל חג שמחתינו

האזינו
י"ג תשרי תשפ"ג
אור הנכנס לפי אופק ירושלים שו"ת

זמני דרלקת הנרות ומוצ"ש

הדה"נ	5:41
מוצש"ק	6:52
ר"ת	7:33

סוף זמן קריאת שפע הצדקה

סוקש"ק א	8:47	סו"ת א	10:00
סוקש"ק ב	9:29	סו"ת ב	10:28

חומרים לפי שעה קיץ

עליה מס': **642**

טיב הפרשה

התורה מחזיקה ומגדל את לומדיה

יִצְרָם בְּמִסְפַּר לְדֹרֹתָם חֹנֵי אֲבֹתָם כְּשִׁעֲרֵי שָׁמַיִם עַל רֹאשׁ וְכַכּוֹכָבִים עַל־עֹשֶׁק: (לב, ב)

פירוש": כשעירים - לשון רוח סערה, כתרגומו כרוחי מטרא. מה הרוחות הללו מחזיקים את העשבים ומגדלין אותם, אף דברי תורה מחזיקין את למודיהן ומגדלין אותם.

הנה דבריו של רש"י מקורם הם בחז"ל, (ספרי, פיסקא שו) חיל: "כשעירים עלי דשא' - מה שעירים הללו יורדים על העשבים ומעלים אותם ומגדלים אותם, כך דברי תורה מעלים אותך ומגדלים אותך, וכן הוא אומר: 'סלסלהו ותרוממך".

דבר זה שהתורה מחזיק ומגדל את למודיה מקבל ביטוי הן בתחום הגשמי והן בתחום הרוחני.

בתחום הרוחני אנו רואים שהתילה לכל מסתכרת התורה את האדם, והיא מעלה אותו מכל הארציות והחומריות, וכמו שאמרו חז"ל (סוכה נב: קידושין ל): "תנא דבי רבי ישמעאל: אם פגע בך מנוול זה - משכהו לבית המדרש. אם אבן הוא - נימוח, אם ברזל הוא - מתפוצץ. אם אבן הוא - נימוח, דכתיב הנה כי כל צמא לכו למים, וכתיב אבנים שחקו מים. אם ברזל הוא - מתפוצץ, דכתיב הלא כה דברי כאש נאום ה' וכפטיש יפצץ סלע.

כהמחשה לדברי חז"ל אינניק לפניכם מה ששמעתי לפני יותר מיובל שנים, מהרה"ח רבי מאיר גרוסמן זצ"ל, הוא לא היה ידוע כי אם לעוסק בצרכי ציבור, אבל בדבריו עמדו אז הוכר הדבר כי הינו בעל תורה ומוקיר תורה. אז כשהבחין בי הוא קרא לעברי: בפליאל התקרב אליו! אכן נגשתי אליו, ואז אמר לי: הנה נכנס לו אברך לבית המדרש, לוקח הוא לעצמו גמרא ומתישב ללמוד שור שנגח את הפרה' וכו'. כלום יש לו לאותו אברך שור או פרה? ידע הוא כלל לבחוץ בין שור לפרה? לפעמים גם זה לאז ובכל זאת כשהוגה באלו התיבות הינו שורף ומכלה את היצר הרע שלו.

ואחר שהאדם הוכה לסוה עצמו בכח התורה הקדושה, הוא מכשיר את עצמו להשיג השגות רמות וקדושות, כי רואים אנו שהמקום אשר הועיד הקב"ה לאמצם בו את שכינתו ולהודעה בו עם משה, היה מעל הארון, ואנו רואים שבו בשעה שהודיע הקב"ה שהארון יהיה המקום המיועד להיוועד עם משה, הקדים והזכיר שהארון הוא המקום שהתורה נתונה שם, וכמאמר הכתוב (שמות כה, כא כב): 'ואל הארון תתן את העדות אשר אתן אליך. ונועדתי לך שם ודברת אתך מעל הכפורת מבין שני הכרובים אשר על ארון העדת'.

והנה לא הועיד הקב"ה לכך לא את המזבח החיצון שבאמצעותו נתקרבו בני ישראל אל בוראם, ולא את המזבח הפנימי או השולחן או המנורה שגם עליהם עבדו עבודות קדושות המעורדים נתת רוח אליו יתברך, דמר זה שעמא בעי, למה יתקדש הארון יותר מיתר הכלים שבמקדש, שעורדו על ידם נתת רוח לעילא.

ובהכרח עלינו לומר, שהזכיה להשראת השכינה ולהשגות קדושות אינה תלויה כי אם בגיגית התורה, ועל אף שגם על ידי יתר העבודות היו ממשיכים אורות גדולים ופלאים, לא היו בכח אלו האורות לזכות את האדם להתדבק אל הקדושה העליונה ולהיות מוכשר להשגות רמות שבקדושה, כי הן אמת שהתקרבות היו מסוהרים את האדם, ועל ידם זכו בני ישראל לעמוד על מעמדם הרוחני, אולם כדי לזכות להשגות זהו צריכים גם לזיכוך החומר, ולשם כך היו זקוקים לתורה, כי רק מכח התורה זוכה האדם להדיבק ולהיטהר. וגם משה רבן של ישראל שכבר זכה לשמש כגביא ה' קודם קבלת התורה' היה זקוק להתדבק באותה יחמדה גנוזה שהודיר לישראל כדי להוסיף השגות על השגותיו.

כי אין לך עבודה שבאמצעותה יכלים לעורר יותר קוב"ה ושכינתיה יותר מהעסק בתורה. וכנרמז במאמר הכתוב (משלי ו כג) 'כי נר מצוה ותורה אור', כלומר: כל המצוות הם בחינת 'נרות', היינו 'כלים' [כי 'נר' פירושו הכלי המקבל השמן והפתילה], ומשמשים הכשר להשגת האור, אבל התורה היא 'האור' היינו תכלית הנר, כי רק על ידה יזכה האדם להשגות של אלקות.

גם בתחום הגשמי אנו רואים שהתורה מועילה מאוד לישראל, וכדאיתא להלן בפרשתן (לב, כח) שהקב"ה אומר 'כי גוי סבד עצות המה ואין בהם תבונה', ופירשי": 'אבדו תורתי שהיא להם לעצה'. הרי לנו מכאן שכשהאדם כן עוסק בתורה, הוא זוכה שהתורה מכניסה בו חכמה ותבונה, וביכולתו לקחת מהתורה עצות נבונות עבור עצמו וגם עבור אחרים.

וכך אנו איתא בספרים הקדושים, שכשעוברים על האדם מצבים שונים, והאדם אינו יודע מאיך עליו לנהוג בהם, אז ביכולתו לקחת עצה מהתורה שעסק בה באותו היום, וראה בטפו"ק 'בני יששכר' (מאמרי חדש סיון, מאמר ה) מה שכתב על מאמר חז"ל (ילקוט שמעוני משלי רמז תתקל"ט): 'אם בקשת ליטול עצה מן התורה הוה נוטל'.

גם פרוסת האדם מתברכת בזכות עסקו בתורה, וראה בפרישי' בפרשת בשלח (שמות טז, לב), שמביא שכשיתיהו הנביא הוכיח את ישראל על אשר אינם עמלים בתורה, השיבו להם בני ישראל שאם נניח מלאכתנו

>>> | המשך בעמוד ב' |

טיב המערכת

◆ זמן שמחתנו ◆

סמוך על הרה"ק רבי מנחם מנדל מוטיעבנסק דיע"א שבשנה הראשונה לשהותו בארץ הקודש, בערב ערב יום הכוכבים נתקלקל סמנו בפתע כל מדמנתו הקדושות והיו הדברים נירכים גם עם כל קלטת פגיג, וגם סקודבני שחמיד היו הדרים לסוגא פיג, והלו לדמנו לאדם רגל עז ושורה ולא אם לבוא לעורנו בבניית הסוכה, והוכרח הרה"ק לעסוק בעצמו בבניית הסוכה – עבודה שהוא לא היה רגיל בה, וידיו הקדישות נרעדו ושתנו דם, ופלגי זיעה נגרו מפניו הטהורות בסוכך לכניסת הגוג סיים אם סלאכתו ופה להיטהר בסוקה לכבוד יל"ג, כשיבא מהסוקה חזרו אליו כל מדמנתו ואיתיו בנפשו ברוב שאות, וכשנכנס לבתכלים נזרדו כולם ונבהלו סמנו כי קרן עור פגיג, אז הבין הרה"ק כי מן השמים סילקו מסנו את מדמנתו בכדי שיעסוק לעסוק בעצמו בעסק הסוכות ועי"ז הזיעה והדם שנערו מסנו הכשר לסעלות רסות.

יהודים דברי הנסרא שלעדיד לבוא יבואו אוסות העולם ויבקשו גם לקיים מצוות ולקבל שכר, והקב"ה נתן להם מצוות סוכה וסקדיר עליהם חסה וכל אחד מבעבר סוכתו ויזאג והשאלה הנשאלת מה סיתור במצות אז שאותה נתן להם השי"ת כדי לבחון אותם? כדי לענות על השאלה עלינו להבין את עניין של חג הסוכות חז"ל מאורים לנו את השכחה שהיתה בבהוק "כל מי שלא ראה שמחת בית השואבה לא ראה שמחה מימיו, והנה אנו רואים שגם היום עשיים זכר לשמחת בית השואבה הדקדים ושמחים לשרות שאין לו ביהמ"ק ולא מזבח ולא ניסוך המים ובכל זאת אנחנו רוקדים ושמחים, וחג זה נקרא "זמן שמחתנו" והוא חגג הסוכה ביומר שיש לנו בשנה יותר מכל החגים ואפילו יותר ספרים שמסתיים בחוך יומיים ואילו כאן יש לנו שבוע שלם של שמחה.

לפני יומים ספרים בעשי"ת ובי"כ היינו כלנו עסוקים בתפילות ובתשובה, ובפתיוסיות בסעבר חד אנחנו עסוקים בקרשים מסמרים וכרגע ובבוירת אחרונה נאת לולב יפה הדסים משולשים וכל, לכאורה דברים משמיים אין לא כן הוא כי כל הנעשיות הוא בעבנם וחזנות הו הסיבה שהב הסוכות נקרא "אתחלתא דגאולה, כי כך אנו נגאלים עלי כל סיני פעולות נעשיות הנעשות סחוך שסחה של מצות ולכן הנויים אינם יכולים לקיים מצוות זו, כי לנויים אין "שמחה של מצוה" ולנויים אין כל קשר לגאולה, אבל אנחנו בלי יושבים בסוכה גם כשחם ושקיר, ובישבנו בסוכה מתעוררת השמחה בלבבות בלי בחיזוק והאמונה שיגאלנו בקרוב.

(עפי' טיב הפרשה – סוכות)

ניתן לשמוע אר. שיחותיו של מורנו ורבנו שליט"א ○ בספר פיוחד וישיר
באידיש: 073-2951321 ○ בלשון הקודש: 073-2951320
עדכוני קבלת קהל 0534-100024

טיב ההודעות

ד"ר המערכת החומרים: ר' יעקב רבינוביץ | עורך: ש. טולדשיין

המשך עיב הפרשה <<< | המשך מעמוד א'

ונעסוק בתורה לא תהיה לנו מהיכן להתפרנס, ואז הוציא הנס לאור את צנצנת המן ואמר להם בזה נתפרנס אבותיכם, ואם כן גם עליכם להשליך בסתום בבראבוס, ועשו כרצונו והוא כבר ימציא לכם פרנסתכם, כי הרבה שלוחיו יש לו למקום לכמה מזון ליראיו. עכתו"ד.

דברי ירמיהו לא נאמרו רק לאנשים רמי מעלה שבדורו, שכן הוכיח דבריו מ"צנצנת המן", והלוא הא הוכחה מן התורה הצפונה שנתקבלה לכל אחד משיראל. ואכן ישראל קדושים צברו נסיון בדבר, ויכולים להחזות על מקרים שראו איך נתקיימו דבריו.

אחד המקרים הידועים בהם נתגלתה סגולת התורה היה זה בימי האור החיים הקדוש. עד בסרם עליתו לארץ הקודש שימש כרב באחת מארצות מזרוקו, וראה איך שהבעלי בתים שם עושים מלאכתם קצע תורתם בטילה, ובתחילה מסוך לבם לקבוע עתים לתורה בשעות מסוימות ביום, והבטיחם שפרנסתם לא יינזק, וברבות הימים שידלם להחזיר עתותיהם לתורה, והבטיחם שם שיראו ברכה מרובה במעט השעות שיקצבו לעבודתם, ואכן היה זה פלא וראו ברכה גדולה בעסקיהם על אף שלא עסקו בהם כי אם שעות בודדות ביום, ובהמשך דרכן אותם לקדש רוב ימות השבוע רק לתורה, ורק בב' עליתו ג' ימים בשבוע הקדישו איזה שעות לעבודתם, וכלל שהרבו בתורה ומיעטו במלאכה נתרבתה הברכה בעסקיהם, ונתעשרו עושר גדול.

וכשביקש האור החיים לעלות ולחזון עפר הארץ הקדושה, נפרד מבני קהילתו, ואז הנזה את דרכם הלאה, ואחר להם שכל עוד שיישמרו עתותיהם לתורה כפי שנקבעו בעודו עמהם יזכו ויעשו חיל גם בעסקיהם באותן שעות מוקצות, ויזכו לעשר רב ולא יהיו חסרים כלום.

ואכן רבות בשנים לאחר מכן היו אנשי העיר שמורים את פקודת רבם שבמנעים עלה ארצה ומשם נתבקש לשיבה של מעלה, ואכן ראו ברכה בלתי מבצעת בעסקיהם. ורק כעבור הרבה שנים ונתחלפו הזורות הנחילו בני המקום להקל בהוראת הצדיק, וכבר שרפו דיחום מן התורה חזרה שגרת הטבע גם באסמיהם, אז אז באו לכלל הבנה שכל עושרם היתה בשכר עמלם בתורה, והעידו הכל כי התורה זנה ומפרנסת את העמל בה.

ידוע שגם מרן לחזון איש ז"ע העיד על עצמו באחת מאיגרותיו, שכל ימיו מיעט בהשתדלות לפרנסתו, ואף על פי כן לא היה לו חסרון בפרנסה.

ואין אנו יכולים לטיים דבריו כל עוד שלא נזכיר שכל האמור הם רק 'תוצאות' מלימוד התורה, על יזה הוא אכן זוכה להתעלות כאור ומזמר במעלתו גם בחומנים שאינו עוסק בו, אבל בו בשעה שהאדם עוסק בתורה הוא במעלה נשגבה שאי אפשר כלל לתאורה, כי כך אומרים בספרים הקדושים שהתורה היא ממש עצמותו של הקב"ה, כמוזכן בתיבת אנכי" שהוא ר"ת אנוכי נפשי כתיבת "הבית, והדברים מבהילים, הקב"ה כביכול אומר להם לישראל 'את עצמי אני נותן לכם. ומשמעות הדברים הוא, כי ההוגה בתורה שלו לו אחיזה באלוקותו יתב'.

הקב"ה יהיה בעזרינו שנזכה להתרחק בתורה ולעסוק בה באופן שאכן נזכה לכל המעלות המצויות לעסקי התורה.

טיב השולחן
• חובת היראה והועלתה •

יַעֲרֹךְ כַּמֹּר לְקֹחֵי תוֹדָ כֹּל אֲפַרְתִּי כַּשְּׂעִירִים עֲלֵי דֶשֶׁא וְכַרְבִּיבִים עֲלֵי עֵשֶׂב: (לב, ב)

מעלתו של היראא שמים יותר מהתלמיד חכם שאינו יראא שמים הנה ממקורא זה דרש רב יהודה (מגילה ז:) ש'גדול יראא שמים כיום שניתנה בו תורה', שנאמר 'יערף כמטר לקחי', ואין לקחי' אלא 'תורה', שנאמר 'כי לקח טוב נתתי לכם תורתי אל תעזבו'. ורבא אמר: 'יותר מיום שניתנה בו תורה', שנאמר 'יערף כמטר לקחי' מי נתלה במי - הוי אומר: קסן נתלה בגדול'. עכ"ל הגמרא.

והנה מאחר שהמאמרים האלו יצאו מפי האמוראים הקדושים, אין מי שיזן בהם חלילה דופי. אלא גם אין מי שיחולק ולא יהיה שהדברים סתומים ואינם כפמשטן, שהרי אי אפשר לומר אות גדול השמחה שהיתה בעלוינים ובתחתונים באותו יום שהנו יראאל בתורה, והלוא קיום העולם כולו היה תלוי באותו מעמד, וכמו שדרש ר"ש בן לקיש (שבת קיח ב) על הא דכתיב בנעשה בראשית (בראשית ב, ד) 'ויהי ערב ויהי בקר' יום הששי', 'מלמד שהתנה הקדוש ברוך הוא עם מעשה בראשית, ואמר: אם ישראל מקבלין את תורתי - מוטב, ואם לאו - אני אחזיר אתכם לתוהו ובוהו'. וכמו כן מבין כל בר בי רב שכל שנבחו של האדם תלויה בתורה, כי על ידה זוכה לעולמו הנצחי, ואילו נשמים גם אם אכן נחוצים לקיום העולם, ומבלעדה אין האדם יכול להתקיים, עדיין אין זה התכלית הנרצה מבריאת העולם, ולמה אם כן משמיים אין יום הנשמים ליום התורה, וביותר יפלא מה שאומרים שיום הנשמים הוא יותר מיום התורה.

ועלה בדעתי ליישב מאמר זה, ולומר שחז"ל כיוונו לרמז על הצורך שיעמוד כל אדם את יראת שמים בלבו, כי היראה נחוצה לו לאדם יותר מתורה, וכמו שאמרו חז"ל במקום אחר (שבת לא:) 'אמר רבה בר הונא: כל אדם שיש בו תורה ואין בו יראת שמים, דומה לגזבר שמסרו לו פתחות הפניסיות ומפתחות החיצונות לא מסרו לו. בזי עיי"ל? וראה שם במהרש"א מביאר שמשל הוא ליראת שמים שהיא קודמת לחכמה, כמו ששנינו 'כל שיראת חטאו קודמת לחכמתו, חכמתו מתקיימת'. ומבלי היראה, שהיא המפתח החיצוני, איך יכנס לחכמה הפנימית?

והנה הגשמים מורים על בחינת 'יראא' מאחר שהיא סיבה לעורר את היראה ליישר את העקמומיות שבלב, כדכתיב (ירמיה ה, כה) 'ולא אמרו בלבבם ניראא את ה' אלקינו הנותן גשם יורה ומלקוש בעתו' וגו'. ולזה אמרו חז"ל 'גדול יום הגשמים' כי כדי שיזכו לזה היום מוטל על האדם לעורר 'יראא שמים' בלבו, הוא חשוב יותר מיום שנתנה בו תורה, כי הן אמנם שהתורה היא תכלית הבריאה, אבל אי אפשר להגיעה להתקיים בלא יראת שמים, כי מבלעדי היראה אי אפשר לו להאדם להתקיים מעמד ולכוף את יצרו לשתעבדו אל התורה. ורק בכח היראה זוכה לקיום התורה.

אולם גם קיום התורה גופא תכליתה היא לעורר היראה, כלומר מקדם עלינו לעורר היראה הפשוטה שבאמצעותה נזכים לקיום התורה, ומתוך קיום התורה זוכים להתעלות מאור עד שזוכים ליראת הרוממות, וכפי שמביאים הלאה הגמרא (שבת לא:) 'מכריז רבי יוסי: חבל על דלית לה דרהא, ורגעא לדרהא עביד', פירוש מי שעוסק בתורה ואין בו יראת שמים, הוא כמו שאין בו בית זוהרה לעשות 'שעיפים' לבית. כי התורה היא פתח ומבוא ליראת שמים. אולם אם הזה דרך 'פתח' לא היה זה כ"כ גנאי, להיפך, היינו אומרים שאכן יעסוק בתורה כדי שיבוא לידי יראת שמים, ובהכרח שעל האדם להקדים היראה כדי שתתקיים התורה בידו, ואז אכן יעסוק בתורה והיא תביאנו לידי יראה יתירה. לאחר האמור שפיר מובן מזומנו של רבא באמרו שיום הנשמים' הוא 'גדול' מיום קבלת התורה, שהרי תכלית התורה הא להביא את האדם לידי יראה שהיא בחינת 'נשמים' כאמור. כי עיקר התגלות 'כבוד השם' היא ממה שהתחתונים יראים מלפניו, כי בזה הם מעידים גם בעולם הבחירה על מציאותו יתברך.

ואכן ראוים המעובדא שהגמרא שם (שבת:) מביאה, שמעולת היראים הם יותר ממעולת התלמידי חכמים, והא לך לשונה 'רבי סימון ורבי אלעזר הוו יתבי, חליף ואזיל רבי יעקב בר אחא. אמר ליה מה לחבורה: ניקו מקמיה, דגבר דחיל חטאין הוא, אמר לו אידך: ניקו מקמיה דגבר בר אוריין הוא. אמר ליה: אמינא לך אנא דגבר דחיל חטאין הוא - ואמרת לי את בר אוריין הוא?

פנינים לשולחן שבת
מאה.הב.

העבודה לחיות עם היראה מיום הכיפורים והילך

והנה בעמדינו בימים שלאחר יום הכיפורים, שבו זכינו למחילה ולסליחה על כל עוונותינו, עלינו לעורר את היראה בלבינו, כדי שעל ידה נוכה להחזיק בתשובתינו ולהמשיך את הנקיות שזכינו לה בימים נשגב זה, כי כאמור מבלעדי היראה אי אפשר להחזיק בקיום התורה כדבעי.

אולם כדי שנחזיק בראיה זו מוטל עלינו להאמין באמת שזכינו לכפרה, וכפי ששמעתי המחשה לדברינו מידידי הרב אריה ליב קרינסברג, שבשמחת חתונה התוקרב המלצר לאורח מהשולחנות כדי להגיש מנה האוכל להמסובין, ובעצלותו נתנהך חלבו שבתוכו הרטיב על כל הישבים סביב השולחן, והצופים מרחוק מבחינים אין שכל ישבי השולחן מקבלים מנה דומים באחבה, ואחד אחד מתרומם ונינגא מן מקום הברזים כדי לנקות את הלכלוך מעל בגדיהם, פרט לאורח מהם שלא במהרה רצה למחות את המלצר על מעשיהו, ושפך עליו רוגזו על כך שלא השגיח היטב על כליו ועל כך שבשלונו גרם מה שגרם.

בהשקפה ראשונה שפטנו מהנהוג הנ"ל בבריות כפי ראות עיניהם, אלו שקבלו את הדבר בהבנה, זכו להישפט אצלם כצדיקים' ואנשים מהוגנים, ואילו זה שלא ויתר להמלצר נקבע אצלם כחוטא קשה שאינו יכול לותר, אולם אחר שבירור את הדברים הבינו הישב שאין כמעט נפקא מינה במדוזתיהם של שני אלו, אלא שזה שצעק היה אוזיל לב החוזן, וללבבך נשואי אחיו קנה בגד חדש, וכשזה נפגם גם אם יוקו את זה שוב לא יוכר יופיו כמקדם, ואילו שאר המסובין לא היו כי אם קרובים יותר רחוקים, ולא הנחתיו לכבוד השמחה, ובגדיהם כבר היו מישמים, ולכך לא היה איכפת להם כל כך.

כמו כן הוא בבני ישראל, אחר שזכו לכפרה בימים הכיפורים, שהמאמינים שאכן זכו לכפרה מעולה, הם יהיו נזהרים מעתה מכל חשש של חטא, בידעם שזה עתה הם בבחינת בריה חדשה, שאין בו שום פגם, וכל פגם עלול לגרום שיאבד מעלתו ויורקו, כי גם אם יעשה תיקוי תשובה על כך לא תהיה זו כעין התשובה של יום הכיפורים, אולם זה שאינו מאמין כל כך בערכו של יום הכיפורים הוא לא יבהל כל כך מן החטא, ויתחפק בתשובה כל שהיא...

היראה מועלת שלא יעשה היצר הרע רווח מהתשובה

בנוסף עלינו לדעת כי 'התשובה' שאין אחריה 'יראא' עלולה להתבדר ברבות הימים כתקלה.

וכפי שהביא הי'חיי אדם' (כלל קפו) בשם המכיה הגדול רבי לייב טאלעלער ז"ע, חל'ל: 'והנה ההמון חושבים כששבים ביום הכיפורים נתכפר להם הכל, ועל סמך זה הם עושים עוונות בכל השנה כאילו הם ברשות עצמן, ולכן יש שמתעניין משבת לשבת בהפסקות ב' או ג' ימים רצופים, ועומדים ביום הכפורים כל היום והלילה ואינם מגבריהם ידיהם כלל, וכיוצא בדברים אלו בסיעופים ותענית, ובכל השנה הם עושים נאצות ותועבות גדולות, ועליהם אמר המכיה הגדול ר' לייב טאלעלער ז"ל'ה כאשר נאה, ואמר, שפעם אחת נתאכסן אצל בעל בית א' ובקש ממנו לחזור לו שאינו יכול לכבדו כראוי, ואמר לו אמת כי יש לי איזה אוחזות שאשביע אותם לפסח, אבל הן כחושות עדיין ואינן ראויין לאכילה.

יהי' היום, לאחר אביה חדשים, נזדמן עוד לאותו פונדק, וקבלו הבעל הבית בסבר פנים יפות, ושחט אותו וכבדו. וכשישבו לאכול אמר לו הבעל הבית, זו מן האוחזות שאמרתי שהן כחושות. ואמר לו המוכיח, הלא אי אפשר לפסח אותו רק עוין ג' או ד' שבועות הן בכר זמן ד'. והשיב שכך אני עושה, כאשר האוזן כבר מפוסם באופן שאי אפשר לה עוד לאכול, אין אני נותן לה לאכול כמה ימים, ועל ידי התענית אין יכולה לחזור ולאכול, וכן אני עושה לה המיי עד זמן שאני רוצה לאכלה. [כשמשמע זאת המכיה אמר שם]כך [אותה גם] דרכו של יצר הרע, כמו שכתוב (משלי ז, כב) 'הולך אחריה פתאום כשור אל טבח יבוא', רצה לומר, שתשור קודם שחיטה מפסם אותו, והשור סובר שהוא לטובתו ובאמת הוא לרעתו. והנה כל חיות הקליפות הוא כמאדם עשה איזה מצוה והוא רשע ובזה ניצוץ הקדושה אשר מגיע לאדם בשכר מצוותו, כל זה לוקח הקליפה והוא חיותו. וכאשר יזבה אדם לפשוע הרבה עד שלא נשאר בו שום ניצוץ קדושה, אזי מפתה אותו להתעוות בסיגופים ותענית ולשוב בתשובה ואז הוא כקסן שנולד, ואז משיחזור לחטוא הוא חוזר ליתן בו כח. עכ"ל.

ויה"ר שנהיה בעזרינו שנזכה להתרחק בתורה ולעסוק בה באופן שאכן נזכה לכל המעלות המצויות לעסקי התורה.

בס"ד

טיב הקהילה

יו"ל ע"י קהילת שבטי בית ד'

מוציאים לאור: יחיאל דוד ש"ליט

יו"ר מערכת: דוד בן-חמו שליט"א

חג הסוכות

י"ז תשרי תשפ"ג

יאר הוספים לאד אחוזו ירושלים יאר

זמנים לפי הלכות הגרות ומרב"ש

הדר"נ		5:39
מוצש"ק		6:50
ר"ת		7:30

סוף זמן קריאת שמע ותפילה

מוקש"ש א'	8:47	סוה"א 10:00
מוקש"ש ב'	9:30	סוה"ב 10:28

הוספים לפי שעה קדמ"ז

מ"ק: 643

טיב הלכה

נכתב ע"י הר"ר מאיר דבעזבון שליט"א

הלכות סוכה

דיני ישיבת סוכה

א. כיצד מצות ישיבה בסוכה, שיהיה אוכל ושותה ושן ומסיל"ל חד בסוכה כל שבעת הימים, בין יום ובין בלילה, כדרך שהוא דר בביתו בשאר ימות השנה, וכן אם יראה לסעוד עם חברו יספר בסוכה, דסוכתו צריך להיות כביתו כל השנה. ולפי שקדושת הסוכה גדולה מאד ראוי למעט בה בדברי חול ושלא לדבר בה כ"א דברי קדושה ותורה, ובלי שיהיה זהיר מלספר עם שה"ר ורכילות ושאר דיבורים האסורים, ומ"ם כשצריך לדבר בענייני עסק לא יצא מן הסוכה בשביל זה, דע"י עצם ישיבתו שם אף בעת דיבורו הרי הוא מקיים מצות ישיבה בסוכה (שו"ע ס' תרלט סי"א ומ"ב משה"ל שם).

ב. כתב בספר יסוד ושורש העבודה (שער המחזון פי"ט) וז"ל: על כל רגע ורגע ששוהה בביתו חוץ לסוכה על לא דבר הכרחי וכו' עובר על מצות עשה מה"ת ע"כ. וכ"כ בחיבור ענ"ק וז"ל: על כל רגע שיהא בביתו בלי הכרע עובר בעשה, ובכל רגע ששוהה בסוכה מקיים מצות עשה עליב פעי' בהמצות שלא (מרב מי' ליקו) מה שאמרו"ל אם לא שהוא הוא הטוה דשמור הפיהה הוא משמה מאמר כפין הוהה, אם כן מאמה מקום הקוראי לשב בסוכה בכל יום הוה שמיה, הוי אם בכל שנת השנה דהוי מקום לבוא לכלי, ומכ"ד אל דיש בה משמה הוה אחר מצוה, אך קשה לנה דשמר כמנר מקום על מ"ש, שייש מה שהוא"ל הוהה בהה, הכנה ומקיים הו אמאר לומר שכל הכנה לעשות הוה מצוה, ולכל לעשות הוה מצוה, אם כן אינו מקיים מצות עשה בהכנה שלה, אך אינה מקיים מצות עשה בהכנה שלה, אם כן אינו מקיים מצות עשה בהכנה שלה, אם כן אינו מקיים מצות עשה בהכנה שלה, אם כן אינו

יכנסו לארץ המזמה טובה ורחבה, וללכ אחד משיראל יהיה נחלה מה שיחוה וכרמיש, שאנו מבטחים כי יכאנו לידי שכחה ח"ו, משיכנסו מי הוא זה ואיזהו אשר יו וסמרנס אוחם בטוכו הגדול, ותחת שיבטחו בחשי"ת הישוב בכל הון וסמרנס אוחם בטוכו הגדול, ותחת שיבטחו בחשי"ת הישוב בכל הון וסמרנס אוחם בטוכו הגדול, ומנאצ שבבל ורגע אחד מזכנים ומזומנים ליטול אז כל אשר להם ולהיסלקל מהכא לחוים שוחו מקוד מרכוחם.

לפיכך לא קבע הקב"ה אח מחוכם בארץ ישראל חיקיה ומיה, אלא סיבבם חחילה במדבר ארבעים שנה בשופן של ארעי, ואף על פי שלא בכל יום נדרו מסקום לסקום, אולם לעולם לא יכלו לדעת איסוני יצוחה אוחם ח"ו לכלה מהיות אחר אל הוויה הארחה, ומנאצ שבבל ורגע אחד מזכנים ומזומנים ליטול אז כל אשר להם ולהיסלקל מהכא לחוים שוחו מקוד מרכוחם.

לפיכך לא קבע הקב"ה אח מחוכם בארץ ישראל חיקיה ומיה, אלא שיבבם בחילה במדבר ארבעים שנה בשופן של ארעי, ואף על פי שלא בכל יום נדרו מסקום לסקום, אולם לעולם לא יכלו לדעת איסוני יצוחה אוחם ח"ו לכלה מהיות אחר אל הוויה הארחה, ומנאצ שבבל ורגע אחד מזכנים ומזומנים ליטול אז כל אשר להם ולהיסלקל מהכא לחוים שוחו מקוד מרכוחם.

ומחחם להכא בלא שום קביעות מקום.

שום במדבר כל הוה הקב"ה לא שיחוה לא חלה כרמים, ואף לא היה בכל הגלילות שום מקום שוב שיוכלו ליטול משם אח מחוכם, אלא כל מבכחם לא היה אלא בחקב"ה לבדו שסיפק אח צרכיהם במדבר לה ארבעים שנה, הקב"ה הקיפם בענני הכבוד שסוככו עליהם מכל עבר האבילים בלהם אבריים - מן הן המשים, שמלחם לא בלהה מעליהם ורגליהם לא בצקו, וכמו שכחוב (דברים ח, ד) "כי לא אלקף... ורגלך לא בצקה" המדבר הגדול הזה - זה ארבעים שנה ח"ו אלקף עמך לא חסרת דבר", ולא היו יכולים בני ישראל לטעות כלל כל מה זה ואיזהו אשר נחן להם אם לא כפרסחם מדי יום ביומו ושמו בה אח מבכחם.

ענין זה מפורש בחורה, כמו שכחוב (דברים יח, ט) "לענן ויעיבוך ואיבלוך אח המן אשר לא ידעת ולא ידעון אבחיך למען הודיעך כי לא על הלחם לבדו יחיה האדם כי על כל מוצא פי ה' יחיה האדם", כלומר, כל הענין שהאבילהו הקב"ה בגוף הוסיפ להם אח צרכיהם הוה רק בבדי להדריש לבם שלא הלחם מחזיק בגופם אח האדם, אלא מוצא פי ה' הוה אח שבחיה אח האדם ומפרנסו, ומסילא נדע שאין לאדם לבטח בכל בלחמוחיו אשר נמצאים בחוחיח בחנו ובאילנות שדחו, אלא בכל עת חמיד אח הוא חלוי בחוצא פי ה' אשר ברצונו שלה לו אח פרנסחו.

זהו אם הטעם כחוב לא המטיר הקב"ה אח המן בפעם אחח לחקופח אחרוח, אלא בכל יום ויום הוריד הקב"ה אח המן מחדש, כמו שאמר הקב"ה (שמות טז, ד) "הנני ממטיר לכם לחם מן השמים ויצא העם ולקטו דבר יום ביומו", והיה משה רבינו מחחיר אחוחם לכל יהיו לחחיר מיום אחר לשמנוח, כדכחיב (שם טז, ט) "ויאמר משה אליהם איש אל יחחר ממנו עד בקר".

ובכי שכחבו שם מפרשי החורה בחה הלשון: "ולכן הוהירם משה רבינו עליו השלום - 'איש אל יחחר ממנו עד בקר'. ויצוחה זה, לפי שחיחוהו בשאר עניין עד בקר הזה מדה מיעוט אמונה, שלא יחנהו לא אח יחברך לאחרוחו. מכאן היה רבי אליעזר המודעי אומר, כל מי שיש לו מה שיאכל היום ואומר מה אוכל למחר הרי זה קטנני אמנה (מכילתא פרשת ויסע פרשה ב' מהדר' בחוחה, ד"ה זה, לפי שחראוה בעצמו שאין בטחון אלא במה שרואה חחת יד). ולי כן הוא מקטני אמנה, כי יש לו לחלות בחחון בבחוחם שבראו ויחן לו פרנסחו" (לשון הרב בחבורו אמנה ובטחון פ"ב - ומבאר בהמשך לה בדברי הגר"ח חעלין).

אכן, על האמונה הזאת וכל הבטחון המופלא שהיה לבני ישראל באותם הימים, מעבאר ירמיה הנביא את בני ישראל המקלקם בעוונ ומעבוחנם, ואומר להם (ב, ה) "כה אמר ה' מה מצאו אבחיכם בי חוכן נעדיך אחבה כלחיך לכחך אחרי במדבר בארץ לא זחרעה". ומכאן אנו יודעים שאכן זכו בני ישראל בטעלת רמות חעצומה של אמונה ובטחון בחשי"ת, והיו מוכנים ללכח אחריו אפילו בארץ ציה וצמאה, כי יהיו שבם שם לא חקצר ולא חכוסה, אבל כל עלמם מכלכלם ומכלכלם בחשי"ת, והיו נשבח ברוח שלו לפרנסם בם במדבר ישימון וכה לו לאוגוב, וכמי שכחב הרבינו בחיי (שמות יח, ט) בה הלשון: "ודע כי כל עניני ישראל ומקרחם במדבר הכל הוה נסים נמוכ, כדי שיגדלו נפשם הטלכת במדרגות הבטחון שהיה האמונה".

כחב המזכות קדוש אמונה ובטחון לכל ימות המשיח

ויש לומר שהיינו סעמא דשהיינו בני ישראל בחדורה ובחיינו סעמא שאנו מצוחים לבנות בכל שנה אח חג המזכות, לזכר עניני הכבוד המזכות שהחשיבנו הקב"ה בעת באחנו מארץ מצרים וחלכנו אחריו במדבר בארץ לא זחרעה, וכשנם שהליכת בני ישראל אל המדבר הוה הכנה לקראח כניסחם אל המנוחה הנחלה בארץ ישראל, כמו כן בכל שנה ושנה בחחילחנו אנו עושים הכנה לקראח חעצומה שבה הכחיש אל יד שאנו יוצאים מן הבית ומדריח הקבנו אל דירח הערעי.

שכן לאחר הימים הנוראים, ראש השנה וחום הכיפורים, שבו עמדנו למשפט לפני מלכ מלכי המלכים הקדוש ברוך הוא, וכפי המבואר בספרים הקדושים, שבמנוחבי הון הכפורים אנו בחחיים שיבא בנו דיננו וגזר חעיר לבנו ובעוד אלא עוד שנה מנוחבכם בחשיבנא דשמיא, וכדאיתא בגמרא (קדלת רבה כ) שבמנוחבי הון הכפורים יוצאת בת קול ואומרת לך אכול בשמחה לחכך כבר נשמעה הפלוחבכם.

יכנסו לארץ המזמה טובה ורחבה, וללכ אחד משיראל יהיה נחלה מה שיחוה וכרמיש, שאנו מבטחים כי יכאנו לידי שכחה ח"ו, משיכנסו מי הוא זה ואיזהו אשר יו וסמרנס אוחם בטוכו הגדול, ותחת שיבטחו בחשי"ת הישוב בכל הון וסמרנס אוחם בטוכו הגדול, ומנאצ שבבל ורגע אחד מזכנים ומזומנים ליטול אז כל אשר להם ולהיסלקל מהכא לחוים שוחו מקוד מרכוחם.

לפיכך לא קבע הקב"ה אח מחוכם בארץ ישראל חיקיה ומיה, אלא שיבבם בחילה במדבר ארבעים שנה בשופן של ארעי, ואף על פי שלא בכל יום נדרו מסקום לסקום, אולם לעולם לא יכלו לדעת איסוני יצוחה אוחם ח"ו לכלה מהיות אחר אל הוויה הארחה, ומנאצ שבבל ורגע אחד מזכנים ומזומנים ליטול אז כל אשר להם ולהיסלקל מהכא לחוים שוחו מקוד מרכוחם.

ומחחם להכא בלא שום קביעות מקום.

שום במדבר כל הוה הקב"ה לא שיחוה לא חלה כרמים, ואף לא היה בכל הגלילות שום מקום שוב שיוכלו ליטול משם אח מחוכם, אלא כל מבכחם לא היה אלא בחקב"ה לבדו שסיפק אח צרכיהם במדבר לה ארבעים שנה, הקב"ה הקיפם בענני הכבוד שסוככו עליהם מכל עבר האבילים בלהם אבריים - מן הן המשים, שמלחם לא בלהה מעליהם ורגליהם לא בצקו, וכמו שכחבו (דברים ח, ד) "כי לא אלקף... ורגלך לא בצקה" המדבר הגדול הזה - זה ארבעים שנה ח"ו אלקף עמך לא חסרת דבר", ולא היו יכולים בני ישראל לטעות כלל כל מה זה ואיזהו אשר נחן להם אם לא כפרסחם מדי יום ביומו ושמו בה אח מבכחם.

ענין זה מפורש בחורה, כמו שכחבו (דברים יח, ט) "לענן ויעיבוך ואיבלוך אח המן אשר לא ידעת ולא ידעון אבחיך למען הודיעך כי לא על הלחם לבדו יחיה האדם כי על כל מוצא פי ה' יחיה האדם", כלומר, כל הענין שהאבילהו הקב"ה בגוף הוסיפ להם אח צרכיהם הוה רק בבדי להדריש לבם שלא הלחם מחזיק בגופם אח האדם, אלא מוצא פי ה' הוה אח שבחיה אח האדם ומפרנסו, ומסילא נדע שאין לאדם לבטח בכל בלחמוחיו אשר נמצאים בחוחיח בחנו ובאילנות שדחו, אלא בכל עת חמיד אח הוא חלוי בחוצא פי ה' אשר ברצונו שלה לו אח פרנסחו.

זהו אם הטעם כחוב לא המטיר הקב"ה אח המן בפעם אחח לחקופח אחרוח, אלא בכל יום ויום הוריד הקב"ה אח המן מחדש, כמו שאמר הקב"ה (שמות טז, ד) "הנני ממטיר לכם לחם מן השמים ויצא העם ולקטו דבר יום ביומו", והיה משה רבינו מחחיר אחוחם לכל יהיו לחחיר מיום אחר לשמנוח, כדכחיב (שם טז, ט) "ויאמר משה אליהם איש אל יחחר ממנו עד בקר".

ובכי שכחבו שם מפרשי החורה בחה הלשון: "ולכן הוהירם משה רבינו עליו השלום - 'איש אל יחחר ממנו עד בקר'. ויצוחה זה, לפי שחיחוהו בשאר עניין עד בקר הזה מדה מיעוט אמונה, שלא יחנהו לא אח יחברך לאחרוחו. מכאן היה רבי אליעזר המודעי אומר, כל מי שיש לו מה שיאכל היום ואומר מה אוכל למחר הרי זה קטנני אמנה (מכילתא פרשת ויסע פרשה ב' מהדר' בחוחה, ד"ה זה, לפי שחראוה בעצמו שאין בטחון אלא במה שרואה חחת יד). ולי כן הוא מקטני אמנה, כי יש לו לחלות בחחון בבחוחם שבראו ויחן לו פרנסחו" (לשון הרב בחבורו אמנה ובטחון פ"ב - ומבאר בהמשך לה בדברי הגר"ח חעלין).

אכן, על האמונה הזאת וכל הבטחון המופלא שהיה לבני ישראל באותם הימים, מעבאר ירמיה הנביא את בני ישראל המקלקם בעוונ ומעבוחנם, ואומר להם (ב, ה) "כה אמר ה' מה מצאו אבחיכם בי חוכן נעדיך אחבה כלחיך לכחך אחרי במדבר בארץ לא זחרעה". ומכאן אנו יודעים שאכן זכו בני ישראל בטעלת רמות חעצומה של אמונה ובטחון בחשי"ת, והיו מוכנים ללכח אחריו אפילו בארץ ציה וצמאה, כי יהיו שבם שם לא חקצר ולא חכוסה, אבל כל עלמם מכלכלם ומכלכלם בחשי"ת, והיו נשבח ברוח שלו לפרנסם בם במדבר ישימון וכה לו לאוגוב, וכמי שכחב הרבינו בחיי (שמות יח, ט) בה הלשון: "ודע כי כל עניני ישראל ומקרחם במדבר הכל הוה נסים נמוכ, כדי שיגדלו נפשם הטלכת במדרגות הבטחון שהיה האמונה".

כחב המזכות קדוש אמונה ובטחון לכל ימות המשיח

ויש לומר שהיינו סעמא דשהיינו בני ישראל בחדורה ובחיינו סעמא שאנו מצוחים לבנות בכל שנה אח חג המזכות, לזכר עניני הכבוד המזכות שהחשיבנו הקב"ה בעת באחנו מארץ מצרים וחלכנו אחריו במדבר בארץ לא זחרעה, וכשנם שהליכת בני ישראל אל המדבר הוה הכנה לקראח כניסחם אל המנוחה הנחלה בארץ ישראל, כמו כן בכל שנה ושנה בחחילחנו אנו עושים הכנה לקראח חעצומה שבה הכחיש אל יד שאנו יוצאים מן הבית ומדריח הקבנו אל דירח הערעי.

שכן לאחר הימים הנוראים, ראש השנה וחום הכיפורים, שבו עמדנו למשפט לפני מלכ מלכי המלכים הקדוש ברוך הוא, וכפי המבואר בספרים הקדושים, שבמנוחבי הון הכפורים אנו בחחיים שיבא בנו דיננו וגזר חעיר לבנו ובעוד אלא עוד שנה מנוחבכם בחשיבנא דשמיא, וכדאיתא בגמרא (קדלת רבה כ) שבמנוחבי הון הכפורים יוצאת בת קול ואומרת לך אכול בשמחה לחכך כבר נשמעה הפלוחבכם.

וכנעניי אתם

משילת הלולב והנעוים זוכה לדבקות עצומה כהבא"ח יתברך שמו

שורש מצוות ארבעת המינים

התורה הקדושה בפרשת אמור צוותה אותנו (ויקרא כג, מ) "ולקחתם לכם ביום הראשון פרי עץ הדר כפות תמרים וענף עץ עבות וערבי נחל ושמחתם לפני ה' אלקיכם שבעת ימים", והגמרא בפסיכת סוכה (פרק לולב הגזול) כבר דרשה כל מין ומין סתא, 'פרי עץ הדר' הכונה לפרי אתרוג, 'כפות תמרים' זה הלולב, 'ענף עץ עבות' אלו ההדסים, 'וערבי נחל' מרגע הגדלין על הנחל, וכל אלו הד' מינים צוותה אותנו התורה ליטול בתוך הסוכות ולברכם בהם את המצוה החביבה הזאת לפני הבורא יתברך שמו.

עוד התבאר במדרגתינו ובגמרא (מאמר כה, שלא זיל בכך שייסוד האדם את המינים אל תוך ידו, אלא גם צריך לנענע אותם מעלה ומטה ואף מלילך ומביא אותם כנגד ארבע רוחות השמים בדרך של רצוא ושוב, הגמרא שם מגלה לנו בזה סוד הדברים, שמעלין ומביא לכבוד הקב"ה שהארבע רוחות שלו בזכות שיעצור ומינע את הרוחות הרעות מארבע קצוות תבל, ומעלה ומוריד למי שהשמים והארץ שלו שיעבוד את הסללות הרעים מלדרת למטה.

ארבעת המינים מכוונים כנגד שם הוי"ה ב"ה

אכן, מלבד משמיות מצוות התורה, שאמנו לו לטשות מטמה אפילו זיו כלשהו, כבר נודע לו מדברי רבותינו הקדושים, וכמו כן מסברי הקבלה וחכמת האמת, שארבעת המינים האלו מרמזים על עניינים נשגבים, ופיקעין וסמיריין, וכן גילה המדרש שבעים פנים בתורה, האלו מכוונים על קדושא בריך הוא ושכינתיה, והוא הלשון שם: "פרי עץ הדר - זה הקדוש ברוך הוא - שכתוב בו (תהלים קיד, ב) 'הדר והדר לבשת', כפות תמרים - זה הקדוש ברוך הוא - שכתוב בו (תהלים שם, יח) 'צדיק כתמר יפרח', וענף עץ עבות - זה הקדוש ברוך הוא - דכתיב (מכילתא, ט) 'הוא עומד בין ההדסים', וערבי נחל - זה הקדוש ברוך הוא - דכתיב ביה (תהלים מה, ח) 'סולו לרוכב בערבות ב-ה שמו'".

על דרך זה מבואר גם בשיער הכונות' לאהריל (דרושי חג הסוכות דרוש ה), שכל מין מאלו הארבעת המינים מכוון כנגד אות אחת של השם הוי"ה ברוך הוא, וכפי שכתוב שם: "יתבאר אותם כסדרן, הנה הלולב הוא כנגד י', והתרכ כנגד ה' והערבה כנגד ו' ראשונה, והאתרוג כנגד ה' אחרונה", הרי לכל שכל מין מאלו המינים מכוון כנגד אות אחת של השם הקדוש הנורא, וכשנטילת אותם וכצרפם אותם יחד זה סמוך לזה, כצרופים כל האותיות יחדיו ונשלם השם הוי"ה ב"ה.

ועם הזיה שכללות הד' מינים הם צירוף שמחוני של הקב"ה, על כן צריך לחבר ולסמוך את כל המינים באגודה אחת, וכה סיפר הריאקאנטי (בפירושו על התורה אמור כג, מ), שפעם אחת, בלילי יום טוב סוכות, התאכסן אצלו חסיד אחד, אשכנזי, ושמו רבי יצחק, ובאותו הלילה הריאקאנטי חלם נורא, והוא ראה את רבי יצחק ישב וכותב את השם של הוי"ה ב"ה, אבל תחת אשר יכתוב את כל האותיות כסדרן, כל אות מסמוכה לחברתה, כתב קודם את ג' האותיות הראשונות של השם י-ה-ו, ובמרחק רב ממנה הוסיף את האות ה' האחרונה, הריקאנטי התפלא על מעשה החסיד ואף מחה בפניו, מדוע אתה כותב כן, אך הוא דחה אותו ואמר לו שכן הוא מנהג הקדוש שמכנו בא. הריקאנטי שהתומם מאד על המחזה הזה אך היות שלא ידע ולא הבין את פשרו שמר את החלום בלבו.

ויהי בבוקר, והנה הריקאנטי ראה את החסיד נוטל את ד' המינים לקיים את המצוה כדת ודין, אבל בשעה שנענע את המינים לא הצמיד את ב' ידיו הראות אל השניה, אלא בין אות הזויג את אגודת הלולב עם ההדסים ובערבות, ובמרחק ממנה, ביד השניה, אחז את האתרוג, וכך היה מנענע אותם, כשזה רחוק מזה.

אז ידד הריקאנטי אל סוף דעת החלום, והבין שהכל היה בכדי שיעורר את החסיד רבי יצחק לקרב את ד' ידיו זה אל זה, בכדי שיתובר האתרוג שהוא ה"א האחרונה של השם אל הלולב וההדסים והערבות, שהם הג' האותיות הראשונות של השם, כך יהיה השם שלם, ואכן לאחר שהריקאנטי העמיד את החסיד על הדברים, חזר בו מדרכו הראשונה והתחיל מנענע אותם סמוכים וצמודים לזה, שחילילה לא יהיה כמפריד אלוף.

כשמנענע הלולב מעורר החסדים למעלה ומשפיע למטה

עוד התבאר לנו בדברי הריא"ל הקל (שער הסוכות דרושי הג הסוכות דרוש ה), שכאשר

האיש הישראלי נוטל את הלולב בידו ומנענע אותם למעלה, על ידי זה הוא מעלה שבע בחינות של חסדים עד למעלה בשורשים שלהם, שם נשפעים עליהם האורות בזלות ועצומות, וכאשר מוריד שוב את הלולב, יורדים גם החסדים והאורות האלה ונשפעים לאיש, וכן כאן המקום להודיע בזה, שאין אותה ראשי הלאריך במקום שאמרו לקצר. ובאמת, שכל מה שכתבנו עד עתה, כתוב מפורש - בקיצור נמרץ - בתוך תפילת הי"ה 'רצוי' שהוזכרו לאמור בשעה שנעשה לעשייית המצוות, שהרי כך אנו אומרים: "יהי רצון מלפניך ה' אלקי ואלקי אבותי, בפרי עץ הדר וכפות תמרים וענף עץ עבות וערבי נחל אותיות שסך המיוחד, תעקוד אחד אל אחד הזויג לאחדים ביד, ולידע עץ אחד שסך נקוד אלא ויייראו מגמות אלי, ובנענעי אותם תשפיע שעבר ברכות מדעה עליון לנוה אפריון לסכון בית אלקינו וכו'. כי כוונתי ליחדא שמא דקודשא בריך הוא ושכינתיה בדחילו וברחימו ליחד שם ה"י ב"ה בריחודא שלים".

להמליץ את הקב"ה על כל ישראל ועל עצמו

על הדברים הבהירים והברחים האלה אפשר להוסיף ולומר עוד, ואף למצוא לזה סמך ותמוך מתוך דברי המדרשות, כי הנה המדרש (ויקרא רבה - אמור כ, ט) מגלה לנו כמה וכמה עניינים אחר להם ירמזון ארבעת המינים האלו, ותחילה מתבאר במדרש (שם, ט) שכל מין ומין בפני עצמו מכוון כנגד הקב"ה בעצמו, וכמו שהבאנו לעיל.

עוד מובא במדרש (שם, ט), שכללות ישראל מורכבת מארבע מדרגות של אנשים, וארבעת המינים של סוכות מכוונים כנגד המדרגות הללו, האתרוג - והחדר שבכולם - יש בו טעם ויש בו ריח, והוא כנגד הצדיקים שמצד אחד מילאו את כריסם בתורת ה' צבאות, ומאידך גיסא בדשים הם גם במצוות ובמעשים טובים, וכנגד האתרוג המשובח נמצאת הערבה הפשוטה שאין בה לא טעם ולא ריח, והוא מרמז על הרשעים הריקנים שאין בהם לא תורה ולא מצוות, ובתוך עומדים הם הלולב וההדס שיש בהם טעם אחד מן המעלתו, אז טעם אז ריח, והם מכוונים כנגד הצדיקים הבינוניים שיש בהם רק מעלה אחת, או תורה או מצוות, אולם בהגיע הא הסוכות, אלו כמו אלו נילכים יחד באגודה אחת לעשות רצון אביו שבשמים.

בהמשך הדברים מפרש המדרש בעוד אופן, שארבע המינים האלו מרמזים על ארבעת האיברים החשובים שיש לו לאדם ומקיימים את כל הגוף, לולב - השדרה, הדס - העין, ערבה - הפה, האתרוג דומה לב, וכשנוטל את כולם כאחד הוי בחינות "כל עצמותי תאמרנה ה' מי כמוך" (תהלים לה, ט).

ויש לומר שכל פירושי המדרש הללו לדבר אחד התכוונו, ובאו לגלות את חובת האדם בעולמו ואת הכוונות הטמיונות שצריך כל איש ישראל לכון בזמן הנשבב הלזה כשניצב לקיים את מצות נטילת ד' מינים, וראשית לכל צריך כל אחד לזכור לפני מי אתה עומד ולפני מי אתה מקיים את המצוה הנכבדה הזאת, לפי מלך מלכי המלכים הקב"ה, ובשעה שנוטל האיש ישראל את המינים האלו ומנענע אותם לד' רוחות האויר, הרי הוא מסלק את הקב"ה בכל קצווי תבל.

מלבד זאת, בשעה שנוטל את הלולב צריך לזכור, כי אלו המינים מכוונים על כל הבחינות והדרגות שיש בכלל ישראל, למן הגדול והחשוב שבהם עד הקטן והפחות שבהם, מחוסר עניין ועד שואב מימיך, ובעת שמנענע הלולב צריך לכון ולהתפלל שתרבה הדעת בישראל ויהיה נוגה אור השית לכל אדם שיראל באשר הוא שם, אפילו על אלו האנשים אשר הם בבחינת עבדה שאין בהם לא טעם ולא ריח, כדרך שאנו אומרים בתפילת הימים הנוראים, וישמשו רחוקים ויכאנו ויתנו לך כתר מלוכה, וכל כך יזעולו בני ישראל עד שכולם כאחד לא יעבדו לולחם ולא יצאנו למים כי אם לשמוע את דבר ה'.

אך בעיקר צריך האדם לידע, שאלו ארבעת המינים מכוונים כנגד איברי האדם עצמו, לומר לך, שתעיקר הוא להמליץ את הקב"ה על עצמו וגופו, שיהיו כל רמ"ח איברי ושס"ה גידיו כפופים ומשועבדים לרצון אביו שבשמים, הוא ואין בלתו, וכאשר שאלו לרבי יוסף, הרי מסילה נעשה האדם כסוחס על מנת להטפיח ומתגבר בו הכח לגלות ולהגיע אל המעיינות חוצה וחוצה כבוד שמים בעולם.

ומצאנו דברינו נתיים ובהרחים ומתישבים כפתור ופרח בתוכני ד' המלולים של המדרש על ארבעת המינים, הקב"ה, בני ישראל ואיברי הגוף, שעל ידי עבודת הלולב והנעוים מסלק האדם את הקב"ה

על כל איש ישראל הקרובים והרחוקים, וביחוד יסלק את הקב"ה על עצמו ועל גופיו ואיברי שיהא מקודש ומטוהר בקדושה של מעלה, ובפרט לאחר היזיון מן הספרים הקדושים שכל אחד ואחד הוא שלם קטן בפני עצמו.

מה מאחר יוצאנו הדברים עם היזיון לו מתוך כתבי האריזל (שער מקץ וחיים - שער רת הסוכות - פרק ט) שפירש את הפסוק בשיר השירים (ב, ט) "שמאלו תחת ראשי וימינו תחבקני", ואמנו שעולה הכונה בלולב הסוכה שמקשת המסובבת את האיש ישראל מכל עבריו, כאדם המחבק את בנו, וכתב שם, שצורת הסוכה עצמה דומה ליד המחבקת שיש לה שתי פרקים שלמים ועוד יפה מאד של היד, וכן הוא הסוכה, שתי דפנות שלמים ועוד זוטן שלישי בגדל סעד.

נמצא אם כן שבתוך הסוכות מקיף אותנו הקב"ה באהבה וחיבה ופורס את כנפיו עלינו בסוכת רחמים ושלום, ואילו אנו משיבים לפחמנו באהבה, ובכיכול מתבקים גם אנחנו את הקב"ה באהבה ותענוגים, וכדרך שאיתנא בזוהר הק' (פרדא ומסא - תשובה רמז), "פתרו רבי שמעון ואמר 'אני לדודי ודודי לי' תשובתו" (שה"ש ז, יא), כל זמן דאתקרבנא בהאי עלמא, בחד קטירא אתקרבנא ביה בקדושה בריך הוא, ובגכן כן השתא ועלי תשובתו".

אנשי ירושלים לא הניחו את הלולב מידיהם כל היום

ועל פי האמור לעיל יובאר לנו באר היטב דברי הגמרא בפסיכת סוכה (מאה), המספרת לנו כיצד נהגו אנשי ירושלים בחג הסוכות, וכה אותנו שם: "כך היה מנהגו של אנשי ירושלים, אדם יוצא מביתו ולולבו בידו, הולך לבית הכנסת ולולבו בידו, קורא קריאת שמע ומתפלל ולולבו בידו וכו', הולך לבקר חולים ולנחם אבלים - ולולבו בידו! מאי קא משמע לן, להודיעך כמה היו זריזין במצוות", עד כאן מדברי הגמרא, ובריכים אנו להבין, מדוע באמת לא הרפו אנשי ירושלים את הלולב מידיהם כל ימי חגם.

אלא ודאי הענין הוא כדפירשנו, שאמנשי ירושלים - הצדיקים והקדושים - היו יודעים את גדל ותקנם מעלת הדביקות שאפשר להשיג על ידי האחיזה בארבעת המינים, ועל כן לא אנו לנגיח את המינים מתוך ידיהם, כי מי פתי להניח ולהנציא את אחיזת השכינה הקדושה מתוך ידיו, כל רגע ורגע שזוכה האדם להחזיק את השכינה הקדושה בתוך ידיו לא תסולא בפז ולא ישוך ערכה בכסף והזב הנשמיים.

כך גם היה דרכם של כל הצדיקים בכל הדורות כולם, שהיו מתבבים בהמצוה הזאת עד לאחוז, ובכסכסרים עד ההי"ן מרבדישנו ז"ין, שמגדל הנעגועים והשתוקקותם למצוה לא היה מסוגל לנוח על משכבו בלילה, נפשו כלוה שבבר יאיר אור הבוקר ויוכל לשוט אל ידיו את המינים ולברך עליהם, ומעשה זה ללמד על הכלל כולו יצא, כי אצל כל הצדיקים ראו את חביבות המצוה שלא יכלו להניח את הלולב מידיהם, אלא היו מאריכים ששות ארוכות בעבודת הנעגועים עד שהגיעו לדיי אפיסת הכוחות ממש, ואין זאת אלא כפי שבארנו, שהצדיקים מרגישים את הקדושה הנורא והטוהרה על הלולב והאתרוג ומרוב השתוקקות אינם יכולים להניח את המינים הוי"ה ברוך הוא מידיהם.

הנה כי כן מסופר גם על הגאון מוילנא זי"ע, ובספר עליות אליהו' (ע"ב) מעיד שמים וארץ שמשמע מעדים נאמנים, שדרכו של הגאון הייתה לאחוז הלולב והאתרוג בידו במשך כל ימי החג, כמנהג אנשי ירושלים (מאה מסא), ואפילו בזום האחרון לגיר היין שהיה בחול המועד סוכות, התאמץ בכל כוחו החזיק כל היום את ארבעת המינים, ולא רצה להרפות מתוך יד עד שיצאה נשמתו בקדושה בטהרה, ובריכים אנו לומר, שאין זה אלא כי הרגיש בנשמתו זה דבקות עליאית וקדושה יתירה שבביכול חובק את הקב"ה בידיו.

יהא רעוא מן קדם אבוהון דבשמיא, שבזכות זה נזכה בקרוב ממש שיבנה לנו אז בית הבחירה בכלל תפארת, שם נוכל לבוא לפניו בשירה ובזמרה ובקול אומרים ברכו את ה', ונזכה לקיים שם את מצוות הלולב ככל משפטו וחוקתו יחד עם קיבוץ כל נדחי ישראל בתורה בימינו, אמן.

כשמנענע הלולב מעורר החסדים למעלה ומשפיע למטה

עוד התבאר לנו בדברי הריא"ל הקל (שער הסוכות דרושי הג הסוכות דרוש ה), שכאשר

בס"ד

טיב הקהילה

יו"ל ע"י קהילת שערי בינה ת"

מוגש לעילוי נשמת הרב

רבי אברהם הצדיק הי"ד

ח"ו/ברכה/שמח"ת

כ"ב תשרי תשפ"ג

אי התפנים לבי אופן ירושלים יע

זמני הדלקת הנרות ומוצ"ש

הדר"נ	5:30
מיגש"ק	6:42
ר"ת	7:22

סוף זמן קריאת שמע ותפילה

סוזק"ש א'	8:49	סוז"ת א'	10:00
סוזק"ש ב'	9:31	סוז"ת ב'	10:29

חומרים לפי שיטת מקו"ל

עליון סה:

644

טיב הפרשה

סגולת אמירת הקטורת בכוונה

יהי' משפטיך לעבד ותורתך לישראל ישיש קטורה אפיך וכליל על מזבחך (פנ"ע)

הנה שנינו במגלה (יומא כו.) על עבודת הקטורת ש'מעולם לא שנה בה אדם. מאי טעמא? א"ר חנינא: מפני שמעשרת'. א"ל רב פפא לאביי: מאי טעמא? [כלומר, מגלן שהקטורת מעשר] משום דכתיב: 'ישימו קטורה באפך, וכתיב בתריה: 'ברך ה' חילו'. עכ"ל הגמרא.

בזה המאמר גילו לנו חכמינו ז"ל שממקרא שלפנינו יש לדרוש שהקטורת מעשרת, וכיון שכן די לו להמקטיר קטורת שיתעשר גם אם לא הקטירו כי אם פעם אחת, ועל זה לא הניחו בבית המקדש שכהן אחד יעסוק בעבודת הקטורת יותר מפעם אחת, כי חפצים היו לזכות גם את כל שבט הכהונה בעשירות, ולתת לכל אחד את ההזדמנות לעסוק בעבודת הקטורת.

זה היה בזמן שבית המקדש היה קיים, אז היתה עבודת הקטורת מיועדת רק לשבט הכהונה. אולם כהיום שחרב בית מקדשנו ותפארתנו, ואין לנו בפועל כהן בעבודתנו ולוי בדוכנו, ניתן הזכות לכל אחד לקיים 'ונשלמה פרים שפתינו' (הושע יד, ג), ולהקטיר קטורת, ולא פעם אחת בלבד, כי אם פעמים מידי עם ביומו, כי באמירת הקטורת בשחרית הוא כמקטיר קטורת של שחרית, ובאמירת הקטורת במנחה הוא כמקטיר קטורת של בין הערביים.

וכענין ששנינו בגמרא (מנחות קי.): 'אמר רבי יצחק, מאי דכתיב (ויקרא ו, יח), 'זאת תורת החטאת' ו'זאת תורת האשם', לומר לך, כל העוסק בתורת חטאת כאילו הקריב חטאת, וכל העוסק בתורת אשם כאילו הקריב אשם' ע"כ. וכזונת רבי יצחק אינה דוקא על תורת החטאת והעולה, כי אם על כל פרטי העבודה שבמקדש, שמאחר שאי אפשר לקיימן בפועל, לכן נחשב האמירה כעשייה. ואם כן גם אמירת הקטורת בכלל.

והדברים מובאים גם הלכה בהגהותיו של הרמ"א, שהוסיף שמזה הטעם יש חיוב לדיק באמירתה כדבני (סוף סימן קלב) וז"ל: 'ויש שכתבו ליזהר לומר 'פיטום הקטורת' מתוך הכתב ולא בעל פה, משום שהאמירה במקום הקטורת וחיישינן שמא ידלג אחד מסמנים, ואמרינן שהוא חייב מיתה אם חסר אחת מסממניה.

הרי לנו מדברי שהאמירה היא ממש במקום הקטורת, עד כדי כך שיש חשש שאם לא ידייק באמירתה כדבעי תהיה זה הקטורה בחיסור סמנים, ויתחייב על ידי זה מיתה, וכעין המקטיר קטורת בפועל שאם חיסר בה אחת מכל סמניה חייב מיתה.

גם בזוהר הקדוש (חלק ב ריח) אנו מוצאים שה'אמירה' בימינו פועלת כה'עשיה' בזמן שבית המקדש היה קיים. דהנה בתחילה מביא הזוהר הקדוש את האמור שהם המיתו אחת עם ה', יצא הקצף עליהם והחל הנגף, אז הודה משה לאהרן להקטיר קטורת לפני ה' בתוך המחנה, ואחר שאהרן קיים פקודת משה נעצרה המגיפה. ועל זה מביא הזוהר הקדוש, שלכן הודה משה להקטיר הקטורת בשעת הסכנה, כי אין לך דבר המועיל לשבירת הסטרא אחרא יותר מעבודת הקטורת. וכלשונו: 'דהא לית תבירו לההוא סטרא בר קטרת דלית לך מלה חביבא קמי קודשא בריך הוא כקטרת, וקיימא לבטלא חרשין וסלין בישין מביתא, ויתא ועשנא דקטרת דעבדי בני נשא בההוא עובדא איהו מבטל, כ"ש קטרת'. ביאור: כי אין שבירה לסיטרא אחרא אלא ע"י הקטורת, וזאת כי אין דבר חביב לפני הקב"ה כהקטורת, והקטורת עומדת לבטל הכשפים ודברים רעים מן הבית. ואפילו הריח ועשן הקטורת מבטל הכשפים, ואם עשיית הקטורת בחוץ הועילה כל כך, כל שכן שהקטורת שהקטירו בבית המקדש מועילה לכך.

עד כאן דיבר הזוהר על הקטורת שהקטיר בפועל, וכעת ממשיך ואומר שכשם שה'הקטרת' הועילה בשעתה, כך גם מועלת גם ה'אמירה' בזמן הזה. וז"ל: מלה דא קיימא קמי קודשא בריך הוא, דכל מאן דאסתכל וקרי בכל יומא עובדא (נ"א פרשתא) דקטרת שעתיד מכל מלין בישין חרשין דעלמא ומכל פגעין בישין ומהרהורא בישא ומדינא בישא ומותנא ולא יתזק כל ההוא יומא דלא יכיל סטרא אחרא לשלטא עליה ואיצטריך דיכון ביה'. ביאור: דבר זה הוא ברית כרותה לפני הקב"ה, שכל מי שמתבונן בשכלו וקורא בכל זה עניין את מעשה הקטורת, יצאל מכל דברים רעים וכשפים שבעולם, ומכל פגעים רעים ומהרהורים רעים ומדין רע ומדבר ומגפה, ולא יוזק כל היום ההוא, שאין הסטרא אחרא יכול לשלוט עליו. אמנם כדי שאכן יזכה לכל זה מוטל על האדם לכוין בעת האמירה. [כלומר, שלא תהיה האמירה מן השפה ולחוץ], ומכשיך שם עוד בזוהר הקדוש מגדול מעלת אמירת הקטורת בכוונה, וז"ל: 'אמר רבי שמעון, אי בני נשא הוו ידעי כמה עלאה איהו עובדא דקטרת קמי קודשא בריך הוא, הוו נטלי כל מלה ומלה מניה, והוו טלקי לה עטרה על רישייהו ככתרא דדהבא. ומאן דאשתדל ביה, בעי לאסתכלא בעובדא דקטרת, ואי יכון ביה בכל יומא, אית ליה חולקא בהאי עלמא ובעלמא דאתי, ויסתלק מותנא מניה ומעלמא, וישתזיב מכל דינין דהאי עלמא, מסטרין בישין, ומדינא דגהנום, ומדינא דסלכו אחרא, בההוא קטורת'. ביאור: אמר רבי שמעון, אם היו בני אדם יודעים עד כמה חשובה היא מעשה הקטורת לפני הקב"ה, היו לוקחים כל תיבה ותיבה ממנה, והיו מעלין אותה שיהיו עטרה על ראשם ככתר של זהב. ומי שעוסק בפרשת הקטורת, צריך להתבונן בשכלו במעשה הקטורת, ואם יכוין באמירתו בכל יום, יש לו חלק בעולם הזה ובעולם הבא, וינצל מכל הדינים של עולם הזה המתעוררים מהרוחות הרעים, ומדינה של גיהנום, ומדין של מלכות הסטרא אחרא, כל זה בכח אמירת הקטורת.

גם בהמשך שם (דף ריט) מפליג הזוהר מאוד במעלת הקטורת ובאמירתו, ובין הדברים הוא מביא, שהשם 'מזבח' הוא על שם ה'זבחים' שהקריבו עליו, ואם כן לא היינו צריכים לכנות את ה'מזבח הפנימי' בשם 'מזבח', מאחר שאין מקריבים עליו שום 'זבח', אלא לפי שהקטורת שהיו מקטירים עליו היתה מבטלת ועוקרת לכמה כוחות רעות, וגם הסטרא אחרא נקשר ונעקר על ידה, ואינה יכולה עוד להיות 'מקטרג', לכך יפה לה השם 'מזבח' כי הכנעת הסיטרא אחרא היא בחינה של 'זביחה'. הרי לנו מדברי הזוהר האלו שאמירת מעשה הקטורת היא ממש כעשייתה בפועל בבית המקדש, וכל הברכות שזכו דורות הראשונים בזכות הקטרתה בפועל, יכולים אנו להמשיך בימינו באמירת הקטורת. ואם כן עלינו להיות ששים ושמחים עד גדל הזכיה שנפל בחלקינו, לעורר בעצמינו את הנחת רוח הגדול שעוררו הכהנים בעשיית הקטורת בזמן שבית המקדש היה קיים, ואם אז לא היתה הזכיה לזה כי אם להכהנים בלבד, וגם הכהנים לא היו יכולים לעשותה כי אם פעם אחת בחיים, הרי שבימינו יכול כל אדם לזכות בה ולא רק פעם אחת בחיין, כי אם פעמים בכל יום. ומלבד מה שזוכה לעורר נחת רוח להקב"ה באמירתו, הוא מזכה עד ידה לכל העולם, שהרי כמה וכמה מיתות וגזירות מתבטלין על ידה כמבואר במאמרי הזוהר הנזכרים, ובנוסף מזכה לעצמו בכל השובות הפרטיות הראויים לבוא על מקטירי הקטורת.

וראה בספר 'מסגרת השלחן' לבעל ה'ישועות ישראל' שכתב, שלאחר אמירת הקטורת יבקש האדם על כל צרכיו, כיון שהקטורת מכניע את החיצונים, ואז כשהחיצונים נכנעים מתעורר עת רצון גדול בשמים, ולכן ביכולתו של האדם לבקש אז על כל צרכיו.

ואציין גם מה שכתב הרה"ק מדינוב זי"ע בספה"ק 'אגרא דפרקא' (אות ל"ו) אודות מעלת אמירת הקטורת שוב בסיום התפילה, וז"ל: 'אם אומר 'פיטום הקטורת' בכוונה אחרי 'תהלה לדוד', מתיש כח הס"מ ומסיר כל חיותו. ואפילו נמסר גזר דין ביום עליו להמיתו או על אחד מבני ביתו, מתבטל הגזר דין בכח 'פיטום הקטורת'".

על כן כל איש הרוצה לזכות בכל אותן הסגולות הנפלאות שיש באמירת הקטורת, יקפיד לומר מילה במילה את כל פרשת הקטורת וכן יקפיד ויאמר בכוונה 'פיטום הקטורת' שבסיום התפילה, ובנוסף יקח לעצמו זמן ללמוד את פירוש המילות וביאור הדברים.

וברוך ה' שבזמנינו אכשר דרא וישנם סידורים נפלאים המפרשים את פירוש התפילה, וניתן בנקל ללמוד פעם אחת בצורה יסודית את כל סדר הקטורת והלכותיה, ואחר כך יוכל לומר פעמים בכל יום את פרשת הקטורת בכוונה, ואזי יזכה לכל הדברים הנעלים והנפלאים.

■ ואבדיל אתכם מן העמים ■

אָף חֹבֵב עַמִּים כֹּל קְדֹשָׁיו בְּיָדֶךָ וְהֵם חֹכוּ לְרַגְלֶךָ יִשְׂא מִדְּבָרֶיךָ:
(ל.ג) ודשיני בפרוזבול ושני: דבר אחר, אף חבב עמים – אין כשפוח חכמים של אומות העולם שהראת לתם פנים שוחקות וסמכת את ישראל בדיבה; כל קדושיו בידך – כל צדיקים שנכתבים לחיים בלוח; יהא מבדרתיך – מקבלים מדותיך ודתותיך בשמחה, ואתה בריחום, והמבטים לחתם בלוח; יסא מבדרתיך – מקבלים מדותיך ודתותיך בשמחה, ואתה בריחום.

קיומינו בגלות בזכות ההתבדלות מן האומות

מסופר שפעם הופיע חידוש לפני הרה"ק רבי מרדכי מלעכאוויטש זי"ע, והתאמן שכבר הגיע בשנים יוקר אח פרנסתו מחכירת הפונדק מאחר הפרצים, וכל השנים הסתדר היטב עם הפריץ שהראה לו אותות וחיבה וסמך על ישחר. אולם לאחרונה נתנהל לבבו של הפריץ ותור פניו מבעיות שהיה שלוחה סמוג החוכר, ומה הייתכנו בעניני המסוגות נשתנו לרעה. עניה הרה"ק ואמר לו: הקב"ה הודיענו בתורתו (ויקרא כ, כה: 'אני הי"ה אלקיכם אשר הבדלתי אתכם מן העמים', בזירה היא מלפני הקב"ה שצריך להיות הנהגה בין ישראל לעמים, וכיון שהוא רצונו של הקב"ה יש הכרח שהחיה שנאה בין ישראל לאומות, כי אז יובדלו אלו מאלו. והנה בשנים שעברו זכית אתה לשנאה את הפריץ, ועל כן לא הצריכו לחם עמוס לעזר עליך שנאת הפריץ, וחכית גם כן למצוא חן בעיניו לחתפרנס בכבוד, אולם בדבות הימים התקרבת אתה אליו, ואנו אנו הסרת מלבך שנאתך כלפיו, לכך נאלצו מן השמים לעזר אצלו שנאה כלפיך".

כעין הזה שנינו כאן בדבריו של רש"י, כי הנה בימים שבני ישראל שרויים בגלות, קיימת בחינה של 'אף חובב עמים' ואז כשבני ישראל מסורים בידי האומות, חפצים האומות שבני ישראל שמחים, וכלל העמים יהיו גם בני ישראל, ולעמים דורשים זאת בדברים רכים ולעמים בתקיפות. והנה החמונים שבכרם ישראל, דומה להם שמוטב לו להתפשר עם האומות ולהסכים עם רצונותיהם, מאחר שדומים אנו לכבשה בין שבעים זאבים, ואם נתבדל מהם ונחמוזם כלים הם לכלות את זעמם בנו. אולם שונה היא דעתם של הבדיקים הישרים, וכהמשך הכתוב 'כל קדושיו בידך' - הבדיקים חידעים שהוא הוא מכוון, אסור לנו להדיחות לחם בשום פרט, וחזקא על ידי שבחיק היטב בחורת בוראינו ובהליכותיה הישרים נוכה לתקוטה בגלותינו, וכלשונו של רש"י: 'כל צדיקים ובוחים דבקו בו ולא משו מאחריך, ואז נוכה לואתה שומרם, כי כשאנו מתבדלים מן האומות, ושומרים אנו על בריח הבדלתו אותנו מן האומות' יכולים אנו לתקיים מבלי שתתעורר שנאת האומות עלינו.

חיובינו להתבדל מן האומות בכל מצב

ואף שלעמים הם כופין עלינו את חוקיהם הנוגדים את דת תורתינו, מוטל עלינו לתקיים עד יעבור זעם, וכהמשך הכתוב 'אחזם חבו ולרגלך' ופרש"י: 'והם מתמצעים ותחכמים לחזות צלך, ולדרכיו יכולים לפרשו, על תקופה שבה הם באים עלינו בזירותה, כי כל עוד שלא באו כי אם בשנים בו נחשבו הלכיתנו בדרכי ה' רק כמי שלא מם מאחרי ה', ולכשנו של רש"י לעיל, אולם כשמגאים במצב בש' לפניה' ('בזירה' מגדרת אחיותינו בקדושת התורה, כמשיית דברים תחת הצל' בהסתרה, וכפי התכרת לעמים בשנה בזירה. וגם אז אל אף הקושי הכרוך בדבר, הם מקיימים שאם מדבר הזיר' וכלשונו של רש"י: 'מקבלים בזרותיך ודתותיך בשמחה' ומוסיף רש"י: 'אלה דבריהם' ויינו הדברים האמורים בהקבר שלאחריו 'יזותה צוה לנו משה מורשה קהילת יעקב', כלומר, מתחזקים הם את עצמם שהתורה היא לנו מורשה לדורות, והיא אשר תנילנו מיד כל הקמים עלינו, ובבריר בזירה דבטלי.

השקפתו של הגה"ר בעל ה'חפץ חיים' על גזירת 'לימודי חול'

לאבוננו מאד שמונים כהיום אין שהאומות באים עלינו בטעמה שלפיה אין התורה זוגה אם למדויה חו"ן, ועל כן נוחים בו בינו שיהנו גם הם בלימודיהם ובהכמוזתיהם ר"ל, בכך באים הם עלינו בדמות 'אחר' בטיבת היותו 'מרחם', אולם רחמנות זו יכולה לגבות מאותנו מחיר בגזה מאוד, כי יכולה הא לחבא ולחיר דפיון בכל הקשור לדת שראל.

ויפה הגזירה זאת מון בעל ה'חפץ חיים' כשהתבטא בחריפות על הסכמה הגזירה מוראה זו בדרך משל: מעשב באדם שהשיא את בתו לאיש, ולאחר הקופה הופיעה בבית אבות כשדמיסרה לו לחיה, לשאלת אביה לפשר הבכי השיחה הבת את לבה, ולילתה לאביה שבעלה מזלזל בה בכרם, ניחמה אביה וחיבר לו ליבו, שעדיין אין במעשיו הוכחה ברורה שהוא אבן מזלזל בה, והדברים יכולים להתפרש אחרת. כעבור כמה ימים הופיעה הבת שוב ובילתה סיפרה עוד כמה מעשים שסחוגים אבן מזבדר שבעלה מזלזל בה, ובכל זאת ניסה אביה לחזקה ולחנוק לבה זכות, עד שבמים מן הימים הגיעה בת אביה שטוב אין הא יכולה לשהות במרחבת בעלה, וכשרצה האב שבא לדבר על לבה ולחזקה, גילתה לפניו שבעלה הכניס לביתה אשה נוספת, ועשה אותה כגבירת הבית. אז הסכים גם האב שאמן בעלה בגזר בה.

הפסיד ה'חפץ חיים' את המנשל ואמר: הגזרה היא לישראל כאישה, כשישראל מזלזלים במצוותיה, היא בוכה לפני אביה שבשמים, על כך שבעלה בוגדת בה, אולם הקב"ה מנחם את הגזרה, כשמלמד הגזרה על ישראל על מה שלא דקדקו כל כך במצוותיה, ואומר לה שעדיין אין בכך הוכחה שבני ישראל בוגדים בה, כי הוא כשהיא בוכה על כך שעברו שעברו ישראל מצוות קלות, וכך הוא גם כשהיא בוכה על שעברו על מצוות חמורות. אולם כשהיא באה והסכמת שהכניסו אשה נוספת לביתה היא הלימודי חול', כאן אין הקב"ה מוצא פתחון פה לפייסה, כי היא מרחיה בלזה בחורה הקדושה.

כשאין ישראל עושים התבדלות עושים זאת האומות

ונגה יהיו אלו כאלו שיאשמו שאין ממש מלקיים מקודת הדת הקם עליהם, ואולי עליהם להתפשר במקצת כדי שלא לעוזר חמת האומות עליהם. אולם האמת הא שדוקא התבדלות הא הנותנת לנו תקומה וקיום, ואם חיי נלך שולל שחל אחריהם, ולא נעשה אנו הבדלה בינינו לבין האומות יעשותו המה, וכשהם יעשו אז תהיה זה כדוך בהיבה סבל ואמתה שבבא שהזכרנו מהרה"ק מלעכאוויטש.

וכפי שאנו שמענו שאותו הדברים שבסיבתנו נתעורר שנאת האומות על ישראל בתקופה שלפני המלחמה העולמית, היתה קצתם בהבלות היהודים בעולם המסחר, כי הרבה יהודים עשו אז חיל במשאם ומתנם, ונתעוררה חמת האומות על כך שכספם ורכושם נופלת לידי יהודות ישראליות. הרי לנו שדוקא מעמה זו שבסיבתה חפצים האומות שנסיר את המרוחה, היא זו שהיתה בעוכרינו, והיא זו שגרמה שנאת האומות ההבדלותם מאתנו, כי מאחר שהרבה מבני אותה תקופה לא עשו אם ההבדלות, ושקועים היו בכל הלכיתיהם של האומות הן במשא ומתן הן בשאר הענינים, הקיקו אותם לעשות את ההבדלות, ובשהוכלה המסיפה קליום כבר לא הוא לזה המסך טוב ל"ל..

וכזאת כבר מצאנו גם בתורה הקדושה, שכשבני ישראל היו במצרים, התבברו והבדלו מהמצריים בארץ גושן, ובימים מן הימים באו לפתותם שיקשו הם כמעשיהם של המצריים ויצאו גם הם לעבודת המלך, כמובן הבטיחו להם גם הגמולים נאים, וכשבני ישראל נתפתו לעבד פרעה ופרצו פרצות בחומת ההבדלות, אז הקיקו מן השמים את המצריים לעשות את ההבדלות, וזה עשו זאת בדעניים קשים ומרים, אולם שבט לי שהם לא נתפתו אל פרעה, ושאתו בהבדלותם הם לא סבלו מהמצריים הרשעים.

צאי לך בעקבי הצאן

לפניהם עובדא שסיפר מו"ר הגה"ק רבי בנימין רבינרץ זצ"ל, (מהגה"ר שבחת מרשין) מתוכה אנו רואים איך מהגו גדולי הדור שבתנועה זו בנסיון כמין זה. ולבסוף אנו הוברר שדוקא התחזקות בהבדלות היא שהיתה סיבה לקיומם.

זה היה בזה שבתשלטן בליטא בשיתופו פעולה עם המשכילים גזרו שילבדו בשיבה וולזין בל ליימדי חול. ומלכתחילה התחוקנו ראשי הישיבה מלסלאות פקודת הממשלה, עד שלבסוף קבע השלטון זמן שבאם עד זמן מסוים לא יוזאלו ללמוד בשיבה לומדי חול, יגזרו לגמור את הישיבה על לתומת ובריח. והיתה זאת בזירה קשה לישראל, כי היתה זו הישיבה היחידה שאליה הגיהו בחורים מכל ערי ליטא וגלילותיה.

כיון שכן נערכה אז אסיפה גדולה בה השתתפו כל גדולי ישראל שבאותה הקופה, והגו כדת מה לעשות.

בין הבאים היו רבנים שנטו להציג בפני הממשלה פסרה אסור לפיה יצטרכו הבחורים ללמוד קצת ענייני השכלה, כי אחרת יכריח השלטון לסגור את הישיבה ונמצא התורה בטילה מכל וכל.

אולם אותר שהעלו הצעה זו, ושמעה באזני רבה של בריסק הגה"ק בעל רבינו הלוי זצ"ל, נענד על רגליו ואמר: 'הקב"ה נתן לנו את התורה, אם יכולים אנו לקיימה כמו שנתנה לנו, הרי זה מתפקידינו לעשות זאת, אך לימודי חול? הקב"ה לא נתן לו התורה גם לימודי חול, כי שצריך ללמוד לימודי חול לא יעשה זאת בשיבה, אין הדבר שום קשר עם הישיבה. וגם אם יכריח השלטון לסגור את הישיבה אין בכך היתר ללמוד את התורה לא כפי שהקב"ה מסרה לנו, ולא הטיל הקב"ה עליו את המלאכה לאוג להבטחתו שלא תשתכח התורה מישראל, אלא הוא בעצמו כבר יראא לכך.

דעתו של הרב מבריסק אכן נתקבלה, וכשלא הסכימו ראשי הישיבה להחיות את ההשכלה בקרב לומדי הישיבה הכריח השלטון לסגור את הישיבה.

הפסיד ה'חפץ חיים' רבי בנימין כשבסיפר מרן ה'חפץ חיים' את הסיפור אמר: שאילו לא היו עושים כעצת הגה"ק רבי הלוי, היו מעדיפים להתפוסר עם השלטון וללמוד קצת לימודי חול, היתה זו בביה לזוהרה.

ואכן ברבות הימים ראו בו בעיני שר שטברית הישיבה מלבד מה שהיתה מגיעה מלהיפיע השכלה, היתה זו גם בזרה להרבות תורה בישראל, כי מתוצאה כזכר נפתחו המה וכמה ישיבות בפקומות אחרים, ובימים גם בליטא עצמה, והיתה רשת התורה פרוסה גם על בחורים שלא היה ביכולתם לנדוד רחוק מן הבית ולהתקבל מעיר מולדתם. ואילו היו שומעים לעצת המשדרנים מלבד מה שלא היו מזכים אם הבחורים הרחוקים מוולזין, גם היו מפסידים הרבה בחורים מוולזין עצמה, כי כפי הידוע עשתה ההשכלה שמות בקרב בני ישראל, ושרשה כאש בעמודת המוני נוסמות משיראל...

אז הובר איך בדקה התורה באמרה (דברים יח, יג): 'תמים תהיה עם ה' אלקיך' (כפירוש' שם: 'התוכלך עמו בתמימות ונצבה' לו, ולא תחקור אחר תעודתו, אלא כל מה שיבא עליך קבל בתמימות ואז תהיה עמו ולחלקך ע"כ.

להרבות בתפילות והבטחות לבטל רוע הגזירה

לאור כל האמור אל אחינו בני ישראל בכל אחר ואחר החיוב שלא לתסכים לעצת השלטון, ולהשתדל בכל מיני דרכים לבטל את רוע הגזירה, הן בתפילה בתחנונים, הן בהשתדלות שמות מול השלטונות, וכשאנו נעשה את המוטל עלינו יזוז בוראינו עלינו וישיעינו למען תורתו הקדושה.

ומדיי דבר מענין ההשתדלויות אצל השלטונות אזכיר את אחת האיש לטוב, ולוא הוא העסקו הנדע בארצות הברית שהיה מכונה בפי כל 'מלך הנסקנים' רבי יעקב בן הוכר דבר ישראל מאייזר ז'צ'ל שנסתלק זה עתה בימים יא"ג אלול, והיתה סילוקו אביזה קשה לישראל, כי נודע פעלותיו הכבירות למען צרכי הכלל והפרט.

הוא הגבר מסר נפשו בתקופת הקודמת, ועמדו מעל ורחוקים בארצות הברית, כדי להפר בזירת מגירת הגזירה. ולולא הגזירה זו בזירה מה בכך, וכלפי חוץ היו יכולים לפרשו שאין בכך כוונה להילחם בגזרותינו, מאחר ואכזרו עם כל המיינים לפתוח את בתי הספר שלהם. ובוטיף היתה עז עצה לעיקב, כי שם בארצות הברית נבנה מחלה זה הרבה נפשות משראל. וככל זאת הבינו הצדיקים ובעלי הנפש שכל זה הוא תחבולה של הסיטרא אחרא לכבל את בני ישראל מלמודתם, והמלחמה מול גזירה זו היתה כמהלך מול גלים רמים וסוערים.

אולם רבי יעקב ז'ל הבה שגם אנשי שלטון התחשבו ברצונו, ובהוראת רבו הגה"ר רבי חזקאל ראבה הצטרף בעל הימפע השוהבה, ניצל קשריו מול אנשי השלטון וחדש בפתרם לבטל בזירה זו. וידע רבי יעקב שהשתדלותו זו עלול הא להפסיד קשריו מכמה נוכח אנשי השלטון שהוא עדיין להם למען פעולותיו הכבירים, אבל"כ לא התחשב בכך, והכל כדי להשכיח שזו את בני ישראל באותלי הזגזרה. ואכן, זכה רבי יעקב בכח השתדלותו לבטל הגזירה הנוראה, ותיה זה ממש בגדר 'נס' ופלא, כי ידוע הא ששם בארה"ב קשה מאוד לשנות את גזירת השלטון.

מאחר שרבי יעקב הקדיש את רוב עתותיו לזולתו, ולא היו עתותיו בידו להרבות בעסק התורה, טיבם מן השמים שכם אלפי ומלוני שעות של לימוד תורה נקפו לזכותו, ולא הפסיד מאומה בזכות התסרתנו לזולתו.

רבי יעקב ז'ל עשה כל מעשיו לשם שמים, ואשר על כן לא רצה להתנאר בפעולותיו, וכשנופים שיתם הנעיקו לו תעודות על סיומו ועל עמידתו לצידם לא הלה אותם על כותלי ביתו. אולם כשסיפר רבי יעקב לאבי מורי שליט"א [שכידוע ה'הו' שמו בגל שמות] שמוסדות התורה הנעיקו לרבי יעקב תעודות כאות הוקרה על השתדלותו לפתוח את בתי התלמוד הרוה לו אבי מורי שתעודות הללו כן יזלה בביתו, מאחר שהיתם נשמטים כיודות, שאין מחסום בעבר אליהם.

אכן, העובדה שרבי יעקב הוכיח בביבלותיו לשנות את דעת השלטונות בציבה לעודד את אחינו שבגולה, שגם בגזירה הנוראה שתדלו בכל מיני השתדלויות לשנות ולבטל את הגזירה, וה' הטוב יזא בעני עמו, וישיב את שבות ישראל לגבולם בביאת משיח צדקינו בב"א.

פנינים לשולחן שבת

מאת א.ה.ר.

קשה טילוקם של צדיקים מחורבן בית המקדש

הנה אמרו חז"ל (איכה רבה א, לז) שמתוך צדיקים קשה יותר מחורבן בית מקדשינו, ועלה בדעתי לומר שהטעם לכך הוא, כי על אף ששרידת בית אלקינו היתה מכה קשה שאין בדומה לה, מלך מקום עדיין הוגדרו בני ישראל כאנושים. כי גם אחר החורבן הנוראי זכו ישראל לבחינת 'ראש' ולבחינת 'דעת', כי כל ישראל הם קובה אחד, יש ביניהם שהם בחינת 'ידים' ויש ביניהם שהם בחינת 'רגלים', כל אחד כפי מעלתו

מתיחס אל הבחינה הראויה לו, והצדיקים שאינם סרים מארחי ה' ומומדים בבבודה ובמו אל ה' אלוקי הצבאות, היצר ומול כל מניעותיו, המה הם בבחינת 'ראש' ודעת'. וביריחם מסר הקב"ה את בני ישראל, וכל'ראשי' המנהיג את האבירים' ומשגיח עליהם, כי מנהיגים הם את בני ישראל ומשגיחים שיהיו כל מעשיהם על פי רצונה של יתורה הקדושה, וילכו בדרך המסוהה לו מדור דור, והם המומדים מול כל הפרצות שהיצר בתחבולותיו מנסה לפרוץ בהם בני ישראל, ומודרים בדרים וסיגים לישראל.

אולם כשהצדיק נסתלק מישראל נעשים בני ישראל לגוף שאין לו 'ראש', והרי הם כמי שאבדו את ה'דעת', ואין לך צרה מרובה יותר מזה.

ואכן כשמקונים אנו על החורבן בימים 'ומשיבה באב, אנו אומרים (איכה נ, ג) 'יתומים היינו ואין אב', כי צדת היתום גם אם בוודאי היא מאוד תלויה היא ב'דעת', כי כשמוזכר ל'דעת' הוא יודע ומבין אחר צדתו, ומשמעה אין בו בחינת 'אב' שיגן בעדו מפני צדו"ר. כמו כן אנו מקונים ואומרים (שם, טז) 'עפלה פרדת ראשינו' בכך שם מגדיר את בחורבן רק על השפלת הכבוד' שכתוצאה מכך באו בני ישראל לכל הצרות, אמנם גם אחר שנעלה ה'עטרה' מול ראשינו עדיין לא אבדנו את הראשי' עצמו ואת הדעת' להיפך, שפיל לסיפא דקרא 'אוי נא לנו כי חטאנו' - דרעים אנו בשל כי הרעה הזאת, כי עדיין לא נאבד מאתנו ה'דעת'... אולם כל זה הוא כתוצאה מזה שהיה לנו לחם בדיקים, כי הם אנו ה'דעת' הנ"ל שבישראל. אבל כשסתולקו ה'צדיקים' ונאבד ה'דעת', זהו סוף יתורה, כי בכך נעשינו בבחינת 'עיור' המנשש באפילה.

הצדיק אבד לזולתו אבד

אין לנו הגדרה הולמת יותר מזו על האבידה הגדולה שאנו מתאבלים עליה בימים אלו, אי לו לחד שאבד מחבורתנו, ואי לה לבשינה שאבדה קברתיכא, כן השמים זכו אותנו שרבינו האבי"ד עודד בראש המחנה משך 'שמת דור', ובהם נתגלתה לעיננו דמות של צדיק אמיתי, מנהיג שכל הוראותיו הצידיריים היו בבחינת לעשות רצונך אלקי וחפצתי' (תהלים ק, ט). נקודה זו עכדה חבוי לגבי עיני, ועל פיה נוגע הנהיג אבל.

כל מי שהתבונן מעט בהליכותיו, היה רואה לנגדו אך שהוא אותו בשיר קצות הנפוכים זה מזה, מצד אחד הנבלט מאוד בבחינת הענוה, ולא אף שזוכה להתעטר בכתרה של יחוכלים עיה"ק, ומי כל הליכותיו מעורים בענוה יתויה, אולם בבואו לעניני שמים אז פיש צוזה ולבש צוזה, ועמד בעוז ובקיעוף על משמרת הקודש, שיעשו הכל כדת של יתורה הלכה, ומידותיו התרומיות לא שמשו כמרכה להתהפך לתקיף, ולא הניח שיעשו הלילה שום פשרות, יהיה זה באיזה תחום שיהיה.

איתא בזוהר הקדוש (ויקשיו זוהר נוסח אחר דף קיד עמוד א) 'אתעשקונאתא דמשה בגיל דוד' ויכולים כולנו להעיד שאצלו הגיר בחינת שמה בשלימות, אבל משה לא היתה הענוה' כדיתה לתורה', ותורה מעידה עליו שהיה 'ענוי מכל האדם' ואופ"כ היה הוא זה שהגיע אל התורה לישראל, וכנין זה ראו ברבינו האבי"ד שכאמור לא היתה עוזתנותו היתירה מוזתרת אות חוקי תורה, והיתה לו תקומה לתורה ולבני ה' בתקיפות.

עליו אין יכולים לומר 'משה אמת ותורתו אמת', כי 'משה' מורה על האדם הזוכה שפידתיו 'תורמיות' הן, וכשאמר שהיתה עוזתנותו כעצם מעצמו, ובשהאדם הזוכה שכזה הוא מבדבן ברבינו האבי"ד אם כעצם מעצמו, עדיין יש לחוש שקשה אחריתם בם באפופים שלליים, וכנון שירתם בשאר ה'אנשים הגדולים', אולם מה מדבק ברבינו אל היסוד של לעשות רצונך אלקי וחפצתי', אז זוכה לימשה אמת' - שמשתמשם עם בחינת 'משה' - היינו עם מידותיו התרומיות - רק בטוקם הראוי והנכון, וכיון שימשה אמת' בהכרח גם שתורתו אמת', ומתגרש רק מכל רצונה של תורה.

זכה יהוד האחרון שהיה מנהיג אל הדור, וכעת שנסתלק מעמנו נסתלק מאתנו הראש', שוב בכל עניני הדת, וכעת שנסתלק מעמנו נסתלק מאתנו הראש', שוב אין לנו האדם עם השקפה בחיה כזו, ושפיר הוי זה קשה 'יתור' משריפת בית אלקינו.

המתקת הדינים ע"י הספידו של חכם

איתא בירושלמי (זוטא פ"א ה"א) 'כל דור שלא נבנה בית המקדש בימי כאילו נחרב בימיו', זאת אומרת שבינוכלנו של כל דור דור להחיש גאולתנו, וכלך כשבני אדום עושים את הנדודש

הספד שנשא רבינו על הגאון הצד"ק מר"ן רבי יצד"ק שוביד"ו ויים צ"ל

נאבד עיה"ק ירושלים תובא"

ככלות השבעה לפטירתו

לכך ובאינו בנים את הבית המקדשי' במעשיהם הסובים, נחשבים כם כחרורבים הי"ו. אולם כעת אנו ראוים בחוש בחיות 'חורבן בית המקדש' כי נתקים בהם בנו מקרא שכתוב (איכה ה, ו) 'ירדו אפיו מעשיו ה' ולכד בשחיתותם, אשר אמרנו בטילו זוכה בגיום. ברור הדבר אצלי שראוי איה אותו צדיק להחיש את בני ואתיתנו ופדות נפשינו, אולם העיכוב היא מצד מעשינו, כמו שלא היה הזוד ראוי, נצחו אויבינו את המצוקים ושבבה אותנו אחן הקודש, ומעתה הפסדנו גם את הצדיק שיפגע בעניינו, וזה גופא הוא בבחינת מכות.

אולם אחר שהפסדנו את הצדיק הנו מתאבלים ומצטערים על כך, ומקיימים אנו 'אחים בספידא' (שבת קנג) אנו זוכים לבטל מעלינו כמה וכמה גזירות רעות, כמובא בחיל"ל שבזכות שהספידו בני ישראל את שעיתיו הנביא כדבר, דזו מן פורענות הרוחבן לכמה שנים.

כי בזה שבאים לשתתוף בהספידו של חכם, ומצטערים אנו על סילוקו מן העולם, אנו מבטאים שנו טוברים שבין ישרי יהודי כשר להיראות, וזה שאנו לא זכינו לראיות הן ובעבון על כמה וכמה חטאים, זוהי כתוצאה מבלבולי היצר שאינו נח מלבלבלנו, וחלשה דעתינו מלעמוד נגדו, אבל בפועל אין אנו מרגשים מדרינו, ובשתוקה' ראוה שכל החוטאים הם רק כתוצאה מבלבולי היצר, ואשאינם כתוצאה מפמיינות רצונם אז מחל לעוונותינו, ומשתיק אנו את המקטרגים ומעכב את משאלותם.

חכם שיש בו דעת

מסופר על ה'הרי"ל ה'חתו"ם מלובלין ז"ע, שאיבחר מתלמידיו ביקש ממנו שיכתוב לו הדרכה בענייני עבודת השם, וההרי"ל נענה לרצונו וכתב לו כמה הנהגות טובות שיזיכל את עצמו בהן. ותלמידי אכן מילא אחריהן, וכעבור איזה זמן הופיע שוב בפני רבו, והביא עמו הפתקא שכתב לו רבו בעבר. נטלו שוב ההרי"ל והוסיף אחר כל הנהגה ולעפעפים כעצים לשמוחם בין הזמן אל המקום מוכשרים לאלו הנהגות, ולהיפך, הלכות אלו יכולים להיחשב במצבים כעין אלו למכשול חלילה, ולכל עליו הקדיים ולהתבונן בכל פעם שהוא מקיים את הנהגותיו אם השעה או המקום רצויין לכך.

וכבר הזכרנו למעלה שכוחאת ראינו בהליכותיו של רבינו. הללו היו שקולים בכאמני פלס, ובכל מצב השכיל להבין מתוך באמת רצון השי"ת, אם רצונו בעינו' אם בתקיפות. וראינו לבכון לבהחיב הדיבור מעניין זה, יש שבוחינו צריכים אנו לחיזוק בזה בזה הדבר, כי חלשה דעתינו מאוד, והיצר מרבה לבבלינו ולעקם את הדעת. וכפי שעיינו ראוה, שיש כמה וכמה הנהגות שנעבר אנו אם בזה ומגדרים כמצות, צריכים לשקול היטב מתוך ראיון לעשותם כדי שאאבן ידשבנו כ'מצות'. אולם מרוב חלושה אנו אין מתעמקים בדבר, וכתוצאה מזה אנו מוחפסים לפעמים הקעיה על פיה, ובמקום שנוכה למצות אנו עושים את ההיפך.

אמיר כאן עובדא המגלה אין שעוד משהו נוגיע זכה רבינו האבי"ד לאותה דיקה ישרה. רבינו זצ"ל היה חחיר רבות על כך שרבו הגאון הנ"ל ביקש לראות בשמה שבידו הבא יזיו רבינו הראשי' שיזאבו שיזאבו לכל צדי הדור, ושהם יסמרו הלאה אם הנהגה לחזרותם הבאים עם לעלים ועולים, ולכן כן יכון שתתמיד אחר בלבולבנם. כדי שאאבן תוכו לשמש בעניני בשמחות קדושות הלל.

גם רבינו היה נוהג לעדיר את צעירי הצאן בזה המאמר, זאת אומרת שדבריו אלו עשו בשמנון רשם כביר על רבינו האבי"ד, הוא לא אמר אלו לפנים, שהוא תולה את מעמדו לוכונו של רבו זה, אחר שבדבים אלו מצאו מסילות עמוקות ללבו, וכתוצאה מכך התמיד בחנוה בכל שנותיו.

אולם כזאי שנדע אין הפיייהם בפועל רבינו עם דברי רבו אלו. דברים אלו נהיו נשמע בר רבים לפני כעשוד מעט עד הזכם, ומצטערים אנו על בשיבינו של רבי משה שנידיער. הלה היה בחור צעיר יזוגם שעלה בתורתו הבירה אחר שנות המלחמה הקשים, ונפשו חשוקה בה בתורה, אולם מאחר שבפרוץ המלחמה הזה עדיין נער צעיר, ובימי הזעם לא היה ביכולתו להגות בתורה, חסרו לו ידיעות בסיסיות כדי שהיה ביכולתו להשתלב כאחד בחברותם שבישיבה, ובכל זאת קיבלו ראוש הישיבה רבי משה שנידיער בשיבה, אולם בידעו שלא תהיה ביכולתו להשתלב בלימודי הישיבה, הנה עמו מקודם שעליו לעיזן מגבית של 'אמנים'. היינו שיבקש מכל בחור שיקדיש איזה זמן

משך היום לטמנון, ובשעה הידועה יקבע כל אחד עמו שיעור בלימוד מסכים, ותהיה הלימוד כפי ה'רמה' של הבחור הפליט, ובכך יסיימו בעדו לחשלים את הפער שבינו לבנים.

סיפר הבחור, שאכן קיים את תנאו הנ"ל, והסתובנב בין הבחורים לחרמיים לטמנון, אולם כל התלמידים מיאנו להתרים לטמנון, ונימוקם עמם, כי ראש הישיבה בעצמו הטיל את האחריות הדורות הבאים עליהם, ובמזכר, וכיון שכן עליהם לנגל כל זמנם להתעלומם... למעט שני תלמידים

שאכן הסכימו לעשות חסד עם אותו תלמיד, והקדישו זמנם סובא לתעשיר את הבחור בדיקיות התורה.

לימים העיד אותו תלמיד, ואין הלמידים שדאגו להתעלומם אכן זכו לחימוות עם הבמלי בתים' הכשרים שבדור העתיד, אולם לתוראי' ובר' לא זכו מלבד שני תלמידים אלו, שאכן זכו ברבות הימים לשמש כ'רבנים' מופלגים בעיר האלקים, הלוא הם רבינו האבי"ד זצ"ל, והיבלבלתי"א הגאון האדיר מון הראב"ד שליט"א.

ובזה נראה לי הבה המחשה לכה שאמרנו חז"ל (דברים רבה פרשה ד סימן ה): 'אמר הקב"ה שמעו לי, שאין אתם שומע לי ומפסדו', ובנוסף היא המחשה לדברינו האמורים, שעל האדם להכיר היטב את יצרו, ולדעת מה ראוי הוא לעשות לטובה, כמו כן תלמידי הישיבה הבינו שעליהם להעיזיה התעלומם להתעלומו של הנער המסכן, ויצר הצליח לפתוחם ולתת בו כל יכוחו' שם לשמ שמים, ועל שיבי הבחורים - שנכאמר מה הם הפימו מה מאמר רבם - הם הבינו שעליהם לשאת בם בחריותו של הבחור המסכן, ומהם עליו ללמוד האיך חיייבים אנו לבחוך היטב את הלכותיו...

תורה עם גמילות חסדים

מדיה זו היתה בו לדגלי רבינו משחר נעוריו עד יומו האחרון, כי כידוע אהב רבינו את התורה מאוד, ובדיר הלה לא למצוא רגע כמהנו שבו עדדוזיוי הכמוהבים בכל הענינים הצבוריים, הקדיש את רוב יומו לתורה, ושב באהלה של תורה בכולל שעמד בראשו. ובכל זאת היתה דלתו פתוחה לכל דצדין, והרבה ידודים הסובבו לפתוח ובעיבור אם עזרתו זו בבה חוק בבה, ורובם היו יהודים שלא היו מוכרים לו עד אותה שעה, והוא לא השיב אם פניהם ריקם, והשתדל רבות למענם.

סיפר לי יחדיי אחד שהיה שוהי בבמצוקה גדולה, וכשנודעו הדברים לאדון הגאון הראב"ד זצ"ל התמסר למענו ומשך שמונה שעות רצופות הרבה בהשתדלויות בדי לחלצו מן המיצר, זוהי סיפור אחד מיני אלף אין שנתן מעצור לאשתוקקותו לסמוך מובנו של חזוקה.

כזאת מצאנו בכל גדולי הדורות, גם אנו הבו לנכון לבנות את זמנם לתורה, ידעו היטב גם מתי עליהם להתפנות בדי להטיב לאחרים, וכהא דשניו (ובמות קסו): 'כל האומר אין לי אלא תורה - אפילו תורה אין לי'.

מסופר על הגאון הנודע רבי חיים פלאג'י זצ"ל, ששימש כרב ואב"ד בעיר ואם בישראל 'איזאמיר', ומלבד מה שהוסל עליה לעזרה לכל בני העיר אם המעטה אשר יעשון, ובנו הלהביע את ספקותיהם בהלכה, שימש גם כן כפסרונם של האלמנות ואביון של כל היתומים ומכאי לבב מבעיר.

בזאת בתן היה פרוח לכל מיי הנפש, וחללו בא בחדירות לביתו, ואת כולם קיבל בסבר פנים יפות ובדרכה הלהטיב עמהם, ולא אף שנבטלו מזמן הרבה שעות ביום, בכה לחבר מאה ועשרה חבורים.

לימים העיד על עצמו, שלא הסתגר בחדרו כדי לצמצם את דעתו בשעה שכתב את חיבוריו, אלא כל הלום התנסה למען הזולת, ואת חיבוריו העלה על הכתב רק בין גברא לגברא, וחזקה מזה זה הוא שעמד לו שאפן הזה לחבר ק"י חיבורים.

זה הדבר ראינו גם בן אצל מון הראב"ד רבי ישראל יעקב פישר זצ"ל, שלל אף שניצל כל רגע וזעוד לעיסוק התורה, מכל מקום הקדיש הבה מזמנו כדי לגמול חסד עם הבריות. מלבד מה שנהג הגאון הראב"ד ילל כלכם מצות 'ביקור חולים, בבתי חולים שעיני צדק' ו'ביקור חולים' הרבה, הרבה מבבהבו בשבת שלום ורפואה שלימה. ואם הוא מכיר אישיות אם החולה הוא דורש בשלומו ומתעניין במצבו. ובנוסף, הוא מקיים גמילות חסדים בכך שהיה משיב בכל שעלה מלכתיות מתוך מתעודדות אצל החולים בעת שהוחזק בבית החולים.

סיפר לי בנו של אחד מתושבי שכונת 'זכרון משה', שאביו לקה בשיתוק לא עלינו, והיה מרותק למיטתו במשך שבע שנים. ומדי שבת בשבתו הגיה הראב"ד מגיע לבקרו, והיה משוחח עמו יותר מכמו שהעיד הגאון הראב"ד מגיע לבקרו, והיה משוחח עמו יותר מכמו שהעיד הגאון הראב"ד זצ"ל על עצמו, שכאשר נשאל מדוע נתעלה יותר חוביו, אמר: האמת שאף אחרים לגמרי כמות שמונה שעות ביומה כמוני. אבל הם לסדו זה' שעות ולא עוזרו לשמוזיהם בעבודתו הבית, אם גם לסדוזי זה' שעות ובן סייעתי לאשתי, וכראיה שזה הדבר שמבא שהיעיד דשמיא בשמה.

עצותנותו של רבינו הביא לגדולתו

איתא בגמרא (עירובין נד.) 'מאי דכתיב (במדבר כא, יט) 'וממדבר

מתנה ומסתנה נחליאל ומנחליאל במות ומבמות הגיא. אם אדם משיס עצמו כמדבר זה שהכל דשין ד' - תורה ניתנה לו במתנה, וכיון שניתנה לו במתנה - נחלו אל, שנאמר ומסתנה נחליאל. וכיון שנחלו אל - עולה לגדולה, שנאמר ומנחליאל במות. ואם מניס לבו - הקדוש ברוך הוא משפילו, שנאמר ומבמות הגיא. ואם חוזר בו - הקדוש ברוך הוא מגביהו, שנאמר כל גיא ישאו.

יכולים אנו לומר שזה המאמר קיבל ביטוי בביקי מן הגאב"ד זצוקל"ל, כפי שכבר הזכרנו לעיל שמידת הענוה היתה מבוקה ובוקיה בפמפוז, וכפי שהיה נהוג כבר עם כל אדם, גם אם היה זה נעוי 'בר מצוה' היה רבינו מדבר עמו בכל לשון של חיבה, ומי מדבר אם תלמידי חכמים הופיעו לפניו, אז הראה להם אותות הכנעה שלא ראינו בזוהמה להם.

עונה זו אינה בוריין, בשביל בוריין נעוי צעיר, אז כבר הכה לבטל עצמו להוויו ומאיר ומיר, וכל הזהבות שקיבל מהם נתקבל בנפשו הרגיל את עצמו בהם. זכיתי כמה הזכה פעמים להתפלל בבית מדרשו בתפילת שחרית, ובפעם הראשונה ראיתי שאחר שסיימו הקהל שחרית, נשאר רבינו על מקומו, ופיו לא פסק מלהגות גם כל מה שהתנים לומר אחר התפילה, בתחילה אמר הד' פרשיות עם תפילין דר"ת, ולאחר מכן גם פרשת המן' ופרשת הי'ראוי' והתשובה, ולאחר מכן הי"ג אני מאמין' ועוד כמה דברים שהיה רגיל בהם. גם אם ידעתי שישנם דברים וסובים שהונהגים לומר מקצת מאלו הדברים אחר התפילה, אבל לא ראיתי מי שיאריך כל כך בכל אלו הדברים, כיון שהן הרבנתי עם ואשלחנו לפשר הנתנתו, והוא לי השיב ב'במילים ספורים: 'כך ראיתי אצל אבי דל"ל.

כשיצאתי מבית מדרשו אמרתי אלו הסתרבנים הן יותר אביו, וכן הדברים הטובים ביותר לו מרבינו כבר לא זכה לראות את אביו בחיותו לבש ה"א שנה, אז הבריחו אותו מארץ מולדתו מפני אימת המלחמה הנראה. כתובאה מזה נשאר רבינו לפליטה, כשכל ביתו אביו ונקרבו על קידוש ה' בימי הזעם. אז הבנתי שה סמוך בתשובנו של רבינו, כי בדור כל לו יי"א שנים גם אם הוא שומע להוראותיו של אביו אין בדרך כלל כתובאה מרצונו הינו לקבל מרות מאביו, כי אם מחמת הכרח, ברצונו שאם לא יקיימם מרצון יצטרך לקיימם בכפיה, לא כן רבינו, שכבר מהיום הראשון התבנן בעצמו ואיך אביו נהנה, ואת הנהגותיו הצמיד ללבו להתנהג גם הוא בהם, ומה אחר שעברו עליו שנות יחמות המלאים צער לא מש זכרונם ממנו.

עוד נקודה של הכנעה ראיתי בתשובתו זו, שהרי רבינו הוא 'שר' וגדול בישראל', ועוד היה ביכולתו להשיב לי שקר ראוי להתנהג מצד מקומה הנתה ובלהכה, ואף על פי כן לא התנאר בתרוגו והשיבני מיתה לו התורה במתנה. בוראו כן' ראיתי אצל אבי דל"ל...

לאור האמור שי לומר שלכן נתקיים ברבינו 'ומדבר מתנה' וזכה שמבהנו עמוהתנו מיתה לו התורה במתנה. גם זכה שנחלו אל-ל, ורבות בשנים עוד לפני שעלה בכל מה הרבנות בירושלים כבר שימש כרב המורה את דבר ה'.

וכעת אסמך אין נתקיים בו המשך דבריי חלל 'וכיון שנחלו אל-ל שלה לגדולה' וזכה להתעסק בכתורה של ירושלים עיה"ק. רבינו שימש לפני כ' כדיין בעיר אבטוחרן, וכדיין בעיר התעסק רבינו באיזה הפקיד שהוטל על כל דיין' ודיין, ואחר מתמיהי הקסום לא ראה בעין יפה את התרבנות שלו ברבינו בעיר, ובימים הן הימים כשפנש את רבינו, שפך על פניו קיתונות של להג ובוז, ובכך השפילו עד עפר. אלו שראו את המחזה הנירו שעל אף שמאז ידעו שרבינו הוא שפל ועמוהנן היה זה חידוש שנם במצב כעין זה יסבול את ביזונו בזוחמיה, כי הוא אלו דברים בוטים ונכסים ביותר, וראו על גוויי פני רבינו שנפשו סולדת מאד מבזיון זה קשה, וקפודנו בו חששו שלא יבוא מהמהנים לידי סכנה, ועל אף כל זאת לא השיב רבינו למרותו דבר, ותקיים בו מאחר וכמיו מבזיון (שבת פח) 'עלובין ואינן עולבין, שומעין חרפתן ואינן משיבין, עושין מאהבה ושמחין ביסורין - עליהן הכתוב אומר (שופטים ה, לא) 'ואוהביו כצאת השמש בגבורתו'.

באותה תקופה הורו אנשי ירושלים אחר רב גדול שראויים להשיבו על כס הרבנות שהתפנה גם פסיתנו של רבם הגאונ"ר מהרי"ם ווישינסקיא זצ"ל, וכמה רבנים נדולים עמדו אז על הפרק, ובינם הן הימים כשפנש את רבינו, שפך על פניו קיתונות איזה אכיפה שהיו בה חילוקי דיעות, ואחר הנכחים שראה שלא כנאה בהרגיה לעסוק השוות, ראה לנכון להעלות על הפרק את שמו של רבינו, והכסיפו כולם למנותו עליהם כרב. וכמה שעות אחר שהחזיק בנסיון הענוה התבטאר שבני עיר האלקים בחרו בו לעשרו בעטרתם של ירושלים עיה"ק.

גם אחר שרבינו קיבל את שרביטה של ירושלים נתקיים בו מאמר חכמינו זל (חולין פסו.) 'אמר להם הקדוש ברוך הוא לישראל: חושקני בכם, שאפילו בשעה שאני משפיע לכם בדולה אתם מסתפין עצמכם לפני ע"כ. כי זה הרבנו לחוסיף אמון על עמותנות. וכזה עמדי אף שאחר שרבינו עלה לגדולה, אירגנתי משכלות את תלמידי חכמים מסלוזה ומשמנה של ירושלים, שקיבלו את פניו, הון אלו: אבי מורי הגאון בעל 'מעדני השלחן' זצל"ל, הגאון רב נסן פריינד זצל"ל, הגאון רבי זונדל קרוזר זצ"ל, ולהבדלה"א הגאון רבי מנדל אטיק שליט"א. אמרתי אחר שנתקבלו אלו הדמיות הנהר של ירושלים כבר שיבין מי הם אלו שקיבלו עליהם את מרותו. ורבינו הרכין את ראשו לפניהם והראה להם אותות של הכנעה ועמה אין כמותם.

לאחר מכן היה פעם בשנה מרבי זצל"ל דצר לדבר בם ועוד, ועליהי אל בעיר מקדמת לבקש את רשותו שאבי מורי יפיע בביתו, כשמשכן רבינו שאבי מורי חפץ לבקרו מאין בכך והעדיף שהוא יהיה זה שיפיע בביתו של אבי מורי, באמת: אם תלמיד חכם כאביך זקוק לי אני צריך לבוא אליו... כלל לא הנותשב לכמעדו דמעמדו דמו כשהיה מדובר בתלמיד חכם.

טיב הלכה

כרבב ר"ר דר"ר מאיר רבינוביץ שליט"א

הלכות הושענא רבא

א. ביום שביעי שהוא הושענא רבה נוהג גמר החתימה, ונהגים שראוי להיות ביעורים בליל ערבה (שו"ע סי' תרס"ח ומ"ב שם).

ב. כתבו הראשונים דל"ל שיש סימן בעל הלכבה בליל הושענא רבה מה שיקרה לו או לקרובי באותה השנה, ויש מי שכתב שאין לדקדק בזה, כדי לא ליתרע מזליה, גם כי רבים אינם מבביים הענין על ידיהם, ויותר טוב לא לסיים הנתנים ולא לחקור עתידות (שו"ע שם).

ג. כתב בספר שער הכוונות דל"ל: כי הנה עיקר הדין נדין ונגמר בחצות הראשונה של ליל ה'ה', ואז בעת חצות ליל הנשמה נגמר החותם, ואמנם עיקר הדין שנידון העולם עודנה הוא להיטסר הפתקין שנתחנו בעילת הנשמה שלא חזרו בתשובה בכל הימים שבינתיים שסן יהו"ל עד הו"ר, ובסרין ביד הבלחים לפעול הדין המשפט לפי שנתחיב, אבל אנ"ש שנמסרו הפתקים בהם לא נידון לפי הנשמה לפעול המשפט והעונש הנתנה באותם הפתקין עד יום שמיני עצרת, כדי לתת עוד זמן אל החוטאים שישובו בתשובה ביום ההוא של הו"ר, ואם ישובו יחזרו לקחת הפתקים מהם, ואם לאו אין עוד תקנה בתשובה בזה ואילך, ואפ"ש שאמרו בזוהר כין דזפיקי פתקין מגיר מלכא תו לא הדרי, דיבר בזוהר, כי בלי ספק שמי שלא נתעודד לשוב בתשובה מעת נעילת שערי הר"ר עד הו"ר לא ישוב בזוה ההוא, וכין שלא ישוב בו ביום הו לא הדרי, אבל הראי' שאם יזדמן מי שישובו הראי' שיקעבו בדר זיגו ויחזרו לקחת פתקא שלו מיד השלחיים וכו', ולכן כל יום הו"ר יש בו קצת דיינין לא שיעדיין הדין תלוי עד יום השמיני עצרת לראות אם ישובו בתשובה, ובדין ליהנר לכין הנתנים דעדו בתאר בתאר בתפלת יום הו"ר ובכל מעשיו בזה ההוא, כיון שעדיין יש לו תקנה אי אי מרחיב אין לו עוד תקנה בליל ע"כ.

ד. נהגנו להרבות בסמוחים בכל ה'ימים, דהיינו למצמח מזמור לדוד השמים מספרים ושאורי מזמורים, ואומרים מזמור לתודה, ואין אומרים נשמת אלא ישתבח (שם).

ה. נהגו לקרות ספר מסמנו תורה (שו"ע הנשמות).

ו. כתבו הו"ר יקרא פרשת ואתחנן ואת הברכה שמ"ח, ואם קרא ביום שמ"ע לא הפסיד (מ"ב מ"ר הראיה סק"ק).

ז. צריך לענוע את הערבה קודם התבטת. ואחל"כ חוגבו בה על הקיקעע או על הכלי פעמיים אל שלש, ובשם האר"ל כתבו דזקא על הקיקעע, ויחבוט ד' חבטות, וסזב לחבוט תחילה על הקיקעע ד' חבטות ואח"כ על הכלים לחסיר העלין, ואינ"ש לחסיר כל העלין (שו"ע מ' הרמ"א ומ"ב שם).

ח. י"א שהשוטנא שבגלוב אנ"ש שנזרקה אנ"ש לפסוע עליה, וכן קדמה של הושענא אין לזלול בה ולזרקה לאשפה, ונהגו להצניע ההושענות לאפיית מצות, כדי לעשות בה עד מצות (שו"ע סי' תרס"ט ומ"ב שם).

ט. כתב בספר מנורת המאור (ע"ב) שמסתיר שיש בערבה של ה'ה' סגולת שמירה לסתנוין בה בסכנת הדרכים, והכל לפי כשר מעשיו וזכו כתונו, והבטחו בה' בעל ש-ד-י יזלונו, ובספר יפה לבב כתב שחיירא מפחד לילה חלומות רעים יזיחם בבר תחת מראותיו שישן עליו. וכתב בספר כסר לאדן לתחיה"ר זה"ה כל הי' מינים מזיקין לשמירה.

י. יש מהגון כשיצאפין גן הזוכה הראשונים יהו' שנוכה לישב בסוכה של לוזון (ש"ע סי' תרס"ח).

יא. כתב השל"ה בתורה בני עליה שמנשקין הסוכה בכיוסנו וביציאתו, וכן ד' מינין שבלולב לחיובב המצוה, ואמרי מי שעובר ד' שבטחה.

הלכות שמיני עצרת – שמחת תורה

א. ליל שמיני עצרת אומר בתפלה ותתן לנו את יום שמיני חג העצרת הזה, וגם שכח ואמר את יום חג הסוכות הזה ועקר רגליו, יש דיעות בין האחרונים אם צריך לחזור, (לחשון שמחת בית השואבה ומ"ב סי' תרס"ט, מ"ב סי' תרס"ט).

ב. כתב הר"א בעל הכרכה בבית הבחירה צריך לחזור לחזור לזון, (לחשון שמחת בית השואבה ומ"ב שם).

ג. תקנו להרבות בשעורה בי"ט האחרון של חג (מ"ב סי' תרס"ט ס"ק ס).

ד. אומרים בכרכו שהחיינו בקידוש, דשמיני עצרת רגל בפני עצמו הוא (שו"ע סי' תרס"ח ס"ג ומ"ב שם).

ה. כתב האי' שיש להרבות בנרות בהבה"ל בליל שמחת תורה וימנו לכבוד התורה שהמצוה (מ"ב סי' תרס"ט ס"ק).

ו. בתוס' הוסיפקס שבליל שמחת תורה יקרא הפרשה שנים מקרא ואחד תרגום של פרשת ואתן הברכה (שם, ומ"ב לקיון הבה"ל סי' תרס"ט ס"ק: כתב דאמנו לתפילה: בהשמעה בה', ובמ"ש עמה בהבה"ל מ"ב ס"ק: הגיה דבר בהבה' שם).

ז. מאחר שאר יהוד' בהבה"ל, הלכן יש שהנאמרן על שמיני עצרת לאומדים בכוונה גדולה, כי מלבד שכל תיקון של הימים ר"ה עד שמיני עצרת הוא שלם והכל תלוי בזום הזה, עוד בה כי אבל אלו הימים יום רצון לה' לשמוע ד' תפילתו בכל מה דצריך ימים הזה, כמ"ש בזוה"ק, וכל מה ששואל מקבל"ה מתקבל תפילתו ותעשה בקשתו (מ"ב סי' תרס"ט).

ח. כתב מהר"ל בשם רב חאי גאון יום זה רגלים אצלנו לדקד בו אפילו כמה זקנים בשעה שאומרים לדקדק לזמרה הזה, הלכן יש שהנאמרן בזה לדקד לכבוד התורה, כמו בזה הנזכר עליה מפזו וסכרכר בכל עוז לפני ד', וכ"כ משם האר"י זל, והעיד על האר"י זל שאמר שהמעלה הגליונה שהשיג באה לו ע"י שהיה משמח בכל עוז בשמחה של מצוה, וגם על הר"א זל כתבו שהיה מרקד בשמחה בכל יום, ואל שאמר האדם אין בה כבודי וכבוד התורה לדקד בעוד הגם כאחד הקדושים, שהיו בה היה חסא מיכל בה שאול שלשה לב דוד הלכל עליו הנלכלו ונקלתי עד מזאת (מ"ב סי' תרס"ט ס"ק יא שמחת בית).

ט. לכבוד התורה מחזר לדקד בידים ולהכות כף אל כף בשעה שאומרים קילוסין לתורה, בכל אכזר לקשקש בפעמונים חגים, וכ"ש שאין בכ"ל שלי שיר דאכזר (מ"ב סי' תרס"ט ס"ק ס, ומ"ב שם ס"ק ס).

י. כתב הה"א בגם לבד כבר שיבחון ראשונים שאנשים ברכת התורה ויעבו אמן, כי מהגנים קלות גדולה שאין עשרה שמשמעים בקריאת התורה (מ"ב סי' תרס"ט ס"ק ס).

יא. יש לסמוך תוון תוון תוון בראשית, ובזום בדפוס מרובים, ואאי לחדר שם באפשר שיהיו הקונים מוכרחים בתורה אז עכ"פ מנדאי הקונל בע"ב סק"ס.

יא. אין מי שעלה בכה בפרשה הבאה הברכה יכול לעמוד לתתן תורה אל לחתן בראשית, אבל תתן תורה לא יקרא פרשת בראשית, והסמן כיון דלוכה הסוק ביניהם שיי מנם לס"ה הנתנים שיאמרו בראשית פסולה היתה לכן קודא מיד בשנית, ולי' באותה בהבה' אבי מ' שקרא תתן תורה בהבה"ל זו ודאי שלקרות תתן תורה בראשית בהבה"ל אחרת. וכתב בהמה"ל שכתן אל לוי יכול לחיות תתן תורה אל תתן בראשית (מ"ב סי' תרס"ט).

עיקר החינוך הוא הדוגמא האישית

אספר לכם עוד עובדא מרבינו שיש בה בכדי ללמד על דרכי החינוך. נכנסתי פעם אצלו עם בני היקרים, הראשון לפני אם חיבריהם הנתנים, ובתוך הדברים אמרתי לו, שאעלים שאני לא יכול לאכלה מרובה בתורה, הנני מדדה ומשובח לבוראי על שזיכה אותי בבנים תלמידי חכמים. אולם רבינו לא היה נידוא לא כמיכמא לו, באמרו: חלילה לך מלומר כך, כי ללא ספק שהצלתת בנין מעידה בם על הצלתתן, כי רק אחר שראו שאתה מקדיש עתותיך לתורה, ראו גם הם לכון לקדיש עתותיהם לתורה, וזיק תתנאה מסך הצליחו הנו עשו ופרי...

פילוס של רבינו בעון שאת חיים שבדוריו

רגיל היה על לשונו של רבינו לספר אודות השתוקקותו של אביו הרה"ג זצ"ל לבנין ירושלים, עד שפעם בליל התקדש הה הפסח בבוא לברכת 'יחס נא' התעלף מרוב כאב על חורבנה של ירושלים. ועלה בדעתי שאולי בשבה' נאמר שרבינו הוא שפל ועמוהנן היה זה חידוש שבזה שמבצר כעין זה יסבול את ביזון בזוחמיה, כי הוא אלו דברים בוטים ונכסים ביותר, וראו על גוויי פני רבינו שנפשו סולדת מאד מבזיון זה קשה, וקפודנו בו חששו שלא יבוא מהמהנים לידי סכנה, ועל אף כל זאת לא השיב רבינו למרותו דבר, ותקיים בו מאחר וכמיו מבזיון (שבת פח) 'עלובין ואינן עולבין, שומעין חרפתן ואינן משיבין, עושין מאהבה ושמחין ביסורין - עליהן הכתוב אומר (שופטים ה, לא) 'ואוהביו כצאת השמש בגבורתו'.

באותה תקופה הורו אנשי ירושלים אחר רב גדול שראויים להשיבו על כס הרבנות שהתפנה גם פסיתנו של רבם הגאונ"ר מהרי"ם ווישינסקיא זצ"ל, וכמה רבנים נדולים עמדו אז על הפרק, ובינם הן הימים כשפנש את רבינו, שפך על פניו קיתונות איזה אכיפה שהיו בה חילוקי דיעות, ואחר הנכחים שראה שלא כנאה בהרגיה לעסוק השוות, ראה לנכון להעלות על הפרק את שמו של רבינו, והכסיפו כולם למנותו עליהם כרב. וכמה שעות אחר שהחזיק בנסיון הענוה התבטאר שבני עיר האלקים בחרו בו לעשרו בעטרתם של ירושלים עיה"ק.

גם אחר שרבינו קיבל את שרביטה של ירושלים נתקיים בו מאמר חכמינו זל (חולין פסו.) 'אמר להם הקדוש ברוך הוא לישראל: חושקני בכם, שאפילו בשעה שאני משפיע לכם בדולה אתם מסתפין עצמכם לפני ע"כ. כי זה הרבנו לחוסיף אמון על עמותנות. וכזה עמדי אף שאחר שרבינו עלה לגדולה, אירגנתי משכלות את תלמידי חכמים מסלוזה ומשמנה של ירושלים, שקיבלו את פניו, הון אלו: אבי מורי הגאון בעל 'מעדני השלחן' זצל"ל, הגאון רב נסן פריינד זצל"ל, הגאון רבי זונדל קרוזר זצ"ל, ולהבדלה"א הגאון רבי מנדל אטיק שליט"א. אמרתי אחר שנתקבלו אלו הדמיות הנהר של ירושלים כבר שיבין מי הם אלו שקיבלו עליהם את מרותו. ורבינו הרכין את ראשו לפניהם והראה להם אותות של הכנעה ועמה אין כמותם.

לאחר מכן היה פעם בשנה מרבי זצל"ל דצר לדבר בם ועוד, ועליהי אל בעיר מקדמת לבקש את רשותו שאבי מורי יפיע בביתו, כשמשכן רבינו שאבי מורי חפץ לבקרו מאין בכך והעדיף שהוא יהיה זה שיפיע בביתו של אבי מורי, באמת: אם תלמיד חכם כאביך זקוק לי אני צריך לבוא אליו... כלל לא הנותשב לכמעדו דמעמדו דמו כשהיה מדובר בתלמיד חכם.

כי יצפני בסוכה

"כִּי יִצְפְּנֵנִי בְּסֻכָּה בְּיוֹם רָעָה, יַסְתִּרֵנִי בְּסֵתֶר אָהֳלוֹ, בְּצוּר יְרוֹמְמֵנִי"

[מסור לרה"ר אורי (תהלים כז, ה) מלחוזה וישראל קדושים ביטי רשון וחלון].

פירש רש"י על אתו: "בטוח אני שיצפנני בבית המקדשו, ושנינו ב'סדר עולם' שהמקרא הזה נאמר על יואש בן אחזיה, שהסתירתו יהושבע אחותו בעליית בית קדשי הקדשים, כענין שנאמר (מלכים ב יא, ג) 'ויהי אתה בית ה' מתרתא שש שנים, עד שיצא בן שבע שנים לישב על כיסא מלכותו, ויעש הישר בעיני ה' כל ימיו.

ועל כך מתנצא דוד המלך ע"ה זקנו של יואש במקרא זה שלפניו: "כי יצפנני בסוכה ביום רעה יסתירנו בסתר אהלו", על שם שהוצפן בעליות קדשי קדשים [שלא נתקדשו העליות (פסחים פח:)] בבית המקדש הנקרא 'סוכה', כד"א (תהילים עז, ג) "ויהי בשלם סוכו ומעונתו בציון". ושם נצפן ונטמן היטב להינצל מכל רודפיו וכוחות החיצונים והס"מ שרצו לעקור את מלכות השי"ת בעולם רח"ל, ונטמר מהם בסתר אוהל עליון, בסתר כנפי השכינה, תחות צילא דמהימנותא עילאה.

וכאשר בימים הללו של חג הסוכות מתפללים אף אנו מדי שנה בתפילה זו "כי יצפנני בסוכה ובו", בודאי ירמוז גם על מצות הסוכה הקדושה שאנו נצפנים בה 'בסתר אהלו', בצילא דמהימנותא בסתר כנפיו יתברך. הסוכה קדושא דיקר אף היא כ'עליית בית קדשי הקדשים', שם ניתן להיצפן ולהיטמן היטב 'בית ה'", מכל צד ומשטין ומכל הרודפים המציקים בגוף ובנפש. ויתרה מזו היא ה'סוכה' הפנימית משכן השכינה שבתוכו של אדם, כד"א (תהילים עח, ס) "וַאֹהֶל שָׁכֵן בָּאָדָם". כל יהודי יש בו בתוכו 'עליית בית קדשי הקדשים', מקום משכן הניצוץ אלקי ממעל, שורש נשמתו וחיותו. - שם בתורי חביון אותה 'עליה' פנימית, ניתן להיצפן ולהיטמן היטב מן השטן הוא היצר הרע המבלבל ומסית ועוקר את האדם מנטיעת נחלתו הפנימית.

כענין שכתב הגאון בעל הי'קול אריה' זצוק"ל בהקדמת חיבורו "יפה עינים" על הש"ס, שכשתמצבר"ם הדרדות מבית המחוץ ומתרבים פטרעיים שונים מעסק התורה, אזי העצה היא: "כאילו נעשה עליית קיר קטנה [בדידעם] במוח, למשכן מחשבת דברי תורה, אשר שם לא תבוא רגל הטורדה" עכ"ל הצד.

על כך מבקשים אנו 'כי יצפנני בסוכה', בתוככי סוכה הפנימית, עליית קיר קדשי קדשים שבתוכו של אדם, משכן נקודתו ומהותו הפנימית כפי מה שהוא בדיוק בשורש נשמתו. שם יצפן את עצמו מכל מיני בלבולים ומפריעים חיצוניים הרודפים לעקרו ולטלטלו ממנוחת עצמו, ולהגיעו כעלה נידף ח"ו. ובוא הסוכות הוא עת הנכון המסוגל לקנין סוכת בודידעם פנימית זו, להתייעשב בה היטב כ'אזורח רענן', שאפילו כל רוחות סערה שבעולם אין מזיזות אותו ממקומו, עד שתעלנו בשמחה לארצנו ותשבנו בגבולנו במהרה בימינו, אמן.

• §• §

הפטרת האזינו

"בַּצֹּר לִי אֶקְרָא הוֹ וְאֶל אֱלֹקַי אֶקְרָא, וַיִּשְׁמַע מֵהֵיכָלוֹ קוֹלִי וְשַׁוְעָתִי בְּאָזְנָיו" (ש"ב כב, ז).

סיפר לי איש יהודי יראא אלקים ודם וישר דרך, שביקש להכניס את בנו הבחור הנחמד לישיבה אחת, שלדעתו היתה טובה ומתאימה מאוד עבורו.

אך דא עקא, ישיבה זו היא אחת מן הטובות והחזקות ביותר, בכותל המזרח של עולם הישיבות, שכידוע קשה מאוד להתקבל לישיבות שכאלו, מתוך מאות בחורים שנרשמים אליה מדי שנה מתקבלים רק כשליש מהם.

הבין אפוא האב שסיכויי של בנו להתקבל לאותה ישיבה קטנים מאוד, כי מתוך כל הנרשמים והנבחנים מתקבלים רק החזקים ביותר ['שפיצים'...], ובנו אמנם נחשב מן המצוינים והשקדנים ומן הטובים ביותר, אבל מטבעו סלד מן הפרסום וחניפות... הוא התהלך לפי תומו בהשקט ובמנוחה ביגיעת התורה ועבודת השי"ת, והתעלה [שטייגען] במעלות תורה ומידות טובות, בלא רעש ורוח. כענין שאמרו (סנהדרין פח:): "שלחו מתם, איזהו בן העולם הבא, עונותן ושפל ברך, שייף עייל שייף ופשיף [שוחה נכנס ושוחה יוצא - רש"י], וגריס באורייתא חדיראי, ולא מחזיק טיבותא לנפשיה". - לפיכך דאג האב מאוד לטובתו והצלחתו של בנו הצנוע, כיצד יוכל בכל זאת להתקבל לאותה ישיבה, כאשר אינו 'בולט' בין חבריו להיקרא עדיית שבעדיות.

כשהתייעץ על כך עם אחד מחבריו, הציע הלה לנסות אולי בדרכים מוקפות של הפעלת קשרים ופרוטקציות למיניהם... שבמקרים מסוימים יכולים אולי להועיל. אבל הוא דחה את הצעתו על הסף, בהיותו איש תם וישר, ומעולם לא ניסה ולא יעז כיצד ואיך פועלים ועושים בדרכים אלו.

לאחר מחשבות ולבטים רבים, וכראותו שאין שום אמצעי בידו כיצד לקדם את בנו אל השורות הקדמיות, הבין והשכיל שהדרך הטובה ביותר בענין זה ושכיצא בו, הוא להפיל את תחינתו ואת בקשתו לפני מלך יוצר ועושה כל, כאשר הוא יתברך המביא והמכניס כל בחור ובחור אל הישיבה הטובה עבורו.

כאשר מעיד בנו הכתוב בתפסדה דידן (האזינו): "בַּצֹּר לִי אֶקְרָא הוֹ וְאֶל אֱלֹקַי אֶקְרָא", תולגת יעקב אין כוחה אלא בפיה, כמ"ש בילקוט (ישעיהו רמז תנ): "מה תולעת זו אינה מכה את הארזים אלא בפה, כך ישראל אין להם אלא תפילה, וכן הוא אומר (שמות יד, י) ויירא מאד ויצעקו בני ישראל אל ה'" ע"כ.

ניגש אפוא האיש אל תפילתו בדחילו ורחימו ובלב הומה ותחינה, ועם סיום 'שמונה עשרה' הבגיעו לתפילת 'אלקי נצור' במומנו עדיין ניצב לפני המלך ב"ה, בסרם נפרד ויצא בפסיעות 'עושה שלום' אחורנית, החל לשפוך את שיחו בינו לבין קונו.

בתפילתו הזכה דיבר לפני קונו מעומקא דליבא, בשפתו שלו ובדיבורים פשוטים הנובעים מליבו אל שפתיו. בתום לבבו השיח בתפילה פשוטה וישרה:

ריבונו של עולם, על פי הבירורים שערכנו אני עם זוגתי תחי' כפי יכולתנו והשגת דינו, נראה בעיניו שישיבה זו נכונה ומתאימה ביותר עבור בנו היקר, שתחבצה נפשו ומשתוקק לבבו להתעלות בתורה ויראת שמים בדרכי ישרים.

ברם, אין אני ואשתי כי אם צד אחד של שותפנו, חלק אחד קטן בתפקיד נעלה זה של שיבוץ הבן בישיבתו. כדקיימא לן הלכתא בפ"ג דנדה (לא.): "שלשה שותפין יש באדם, הקדוש ברוך הוא ואבינו ואימו", שמהאי טעמא "חשוה הכתוב כבוד אב ואם לכבוד המקום, ומורא אב ואם למורא המקום". כמ"ש בפ"ק דקידושין (ל:) שכן הוא בדין מחמת שעלשתון שותפין בו ע"ש.

אם כן, המשיך האב בתפילתו השגורה בפיו, נמצאת אתה אבי שבשמים, השותף השלישי הנאמן עימנו בגידולו ושגשוגו של בן יקיר זה. אנא רחום ברחמיך הרבים, התעסק נא עימנו בשותפותך בסידורו של בנו המשותף בצורה הנכונה והמתאימה לו ולנפשו. הלא אתה 'כל יכול' ואין דבר העומד בפניך, גם ללא 'פרוטקציות'... מתיימצים אפוא אנו שותפיך הנאמנים עמך בתפילה זו, כיצד נעשה וכיצד נפעל להצלחתו.

ובכן, סיים האיש את תפילתו הקצרה, באם נכון הדבר וישר לפניך, שאותה ישיבה אכן מתאימה וטובה לבנינו, עשה נא כיכולותיך שתקבל אליה. אך באם לא יתקבל האיש אל אותה ישיבה, אסיח מכך שלפי דעתך 'יח' דעת עליון, אין ישיבה זו טובה ומתאימה עבורו, ונפנה לחפש עבורו ישיבה אחרת שתתאים על פי מידותיו.

והנה תיכף באותו היום בו השתפך נפשו לפני ה', זכה לראות בשיומת הצלחה פלאית, כמ"ש במדרש (דברים רבה ב, יז): "יש תפלה שנענית ליום אחד, ממי את למד מאליהו דכתיב (מ"א א יח, לו) ויגש אליהו הנביא ויאמר וגו' היום יודע כי אתה אלקים בישראל". בעצם היום הזה קיבל שיחת פלא-פון בהולה ממשודרי אותה ישיבה משובחת, אליה שלח 'טופס רישום' מבעוד מועד, והתבקש על ידי מזכיר הישיבה לשלוח את בנו להתייצב היום בשעות אחר הצהריים בהיכל הישיבה, למעמד מבחני הקבלה אצל ראשי הישיבה, לאחר שב'מקרה' [רק-מה?] התפנה מקום אחד עבורו בדיוק באותו היום.

בשעה היעודה הגיע הבחור ברוב התרגשות של שמחה מעורבת במתח דרוך אל הישיבה הקדושה, שם התיישב באולם ההמתנה ביחד עם עוד עשרות בחורים נרגשים שהוזמנו לאותו יום, ונכנסו בזה אחר זה אל חדרו הגדול של ראש הישיבה, שם ישבו אל כס המשפט הרב המשגיח, ואיתו עימו אחד הרמ"ים שהתחלפו מפעם לפעם, ועליהם ישב בהדרו הגאון ראש הישיבה בעצמו, לבחון ולחקור כל בחור ובחור הדק היטב - היטב הדק.

ובהגיע תור הבחור דנן, בן יקיר שהוזיו המסורים שפכו עליו דמעות כמים, להיקרא החדרה פנימה, קם ממקומו בחרדת קודש, וצעד בהסכנות אל המבחן הגורלי שיקבע את מקום גידולו לשנים הבאות, וממילא בתוצאה אף את כל ימי חייו בזה ובבא.

והנה בעומדו על מפתן החדר הגדול, תיכף כשראהו הר"ם [מגיד שיעור] הבחין, והושיט לו את יד בברכת 'שלום עליכם' בחיוך ורוחב לב. התברר שהר"ם שישב אותה שעה במקרה [רק-מה?] בצוות הבוחנים, היה לפני שנים מטפר ה'מלמד' של בחור זה באחת הכיתות הגבוהות של החיידר שלמד בו בילדותו.

ובתוך כדי דיבור של לחיצת יד וברכתו הלבבית

אל הבחור, הפסיד אל הרב ראש הישיבה באמירה רבת משמעות: מוכרחני לציין, שאת בחור זה מכיר אני אישית, משנות לימודו אצלי בכיתה, הוא תלמיד מובהק שלי! והוא היה תמיד מן המצוינים שבכיתה, אף על פי שסלד מן הפרסום, וברח מן ה"שפיץ", הוא משופרא דשופרא!

מן המותר לציין, שלאחר "תתיחה" שכזו... עבר כל המבחן בצורה שונה לגמרי, בנעימות ובביטחון ענה הבחור על כל השאלות, והשתדל לעמוד בהצלחה במבחן הגדול.

עוד באותו היום בשעות הערב הגיעה התשובה החיובית ממזכירות הישיבה, שהוא התקבל כבחור מן המנין אל הישיבה הקדושה, בה התגדל והצליח בסייעתא דשמיא ועשה פירות לתפארת.

באחת הפעמים כשהגיע האב אל הישיבה לבקר את בנו השנון, וכנוס כדרכו לדבר מעט עם צוות הישיבה, העיד בפניו ראש הישיבה שמזה עשרים שנה לא זכור לו מקרה כזה שהתקבל בחור לישיבה במירוח שכזו. כי הסדר הנהוג אצלם היה שלאחר שעובר הבחור את מבחני הקבלה, יושבים צוות מיוחד מטעם הישיבה לעריכת 'בירורי עומק' על טיבו ואופיו של הבחור, כהוג בעולם הישיבות. אך אצל בחור זה היתה סייעתא דשמיא מיוחדת שבדיוק כשהגיע תורו למבחן קיבלו המגיד שיעור שלו שהכיירו על הצד היותר טוב, והוא לקח את האחריות שזוהו בחור בן טובים משכמו ומעלה, וכך התקבל לישיבה באותו יום עצמו, ויהי לפלא.

ללמדנו ביזה עד היכן מגעת 'טיב התפילה' כאשר איש ישראל שופך את ליבו ונפשו בתמימות ובפשטות בשפתו שלו לפני מלך שומע תפילת כל פה, שיש תפילה נענית ליום אחד, ובאותו יום עצמו!

ואכן התקיים בו בטיב זה המעשה מקרא דנן:

"כֵּצַר לִי אֶקְרָא ה' וְאֶל אֱלֹקַי אֶקְרָא, וַיִּשְׁמַע מֵהֵיכָלוֹ קוֹלִי וְשַׁוְעָתִי בְּאָזְנָיו"

• §• §•

פרשת וזאת הברכה

"וְזֹאת הַבְּרָכָה אֲשֶׁר בֵּרֵךְ מֹשֶׁה אִישׁ הָאֱלֹקִים אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל" (דברים לג, א)

בביתו של אחד מן העשירים הגדולים שבנוי יורק רבתי התכונו במרץ לקראת נישואי הבת הכלה המהוללה, בשבוע שלפני החתונה הוציא הגביר מחשבון הבנק שלו סך נאה של עשר אלף דולר (10000$) במזומנים [קעש] והעניקם בשמחה לאשתו הגבירה המחותנת לצורך קניותיה שצריכה לערוך, במלבושי כבוד ובתכשיטים יקרים לקראת החתונה הגדולה, כמנהג בעלי בתים חשובים דשם...

הדודיזה אפוא המחותנת ופינתה לעצמה יום מיוחד לעריכת קניות [סעל] בחנויות הענק של "מנהטן", שם מרוכזים בתי מסחר רבים לעריכת כל הקניות יחדיו.

ויהי בדרכה ברחובות הענק שבמנהטן כשחיפשה בתיקה את הארנק המנופח בעשרת האלפים נחרדה לגלות פתאום כי חילד אינו, לא ארנק, ולא דולרים, כלום! והא הבינה מיד שכנראה נאבד הארנק או נגנב, ובאותם שדרות הומי אדם בעיר שרובה עכו"ם כמנהטן אין כמעט סיכוי למצוא אבדות, ובודאי אי להשיב גניבות...

בלב שבור וכואב חזרה אם הכלה לביתה בדיים ריקות, וכבת ישראל כשרה תפסה באומנות אבותיה ואימותיה, נטלה לידה את ספר התהלים, התישבה על כורסתה, ומשרוע החלה להתרפק על מזמורי של נעים זמירות ישראל ע"ה נפרץ סכר דמעותיה, בעומדה לקראת היום הגדול של נישואי ביתה אהובתה והעמדת בית נאמן בישראל לדורות.

היא בכתה בדמעות שליש בהתחנן נפשה לפני קונה על השבת האבדה,הגביה ועל הצלחת יום הנישואין ובנין הבית כראוי וכיאות בדת של תורה, ולהתקבל ברעוא לפני מלך יושב ומזמוז כל הזיווגים בישראל.

והנה בעדה מרטיבה בדמי דמעותיה,לל האוהב בדמעות ורותחות, מצצל הטלפון בבית, ומעבר לקו מספר האיש שזוה עתה בהתהלכו בסמוך לאחת מחנויות הפאר של מנהטן מצא ארנק תפות, ועל פי הפרטים שבתעודת הזהות הצליח לאתר את מספר הטלפון של בעלת הארנק, והנה הוא ביזו להשיבו עם כל הכספים והסמסמכים שבתוכו בשלימות!

המחותנת הנרגשה מאוד מכך שתפילתה נענתה, כנודע קרבת השכינה הקדושה ודבקותה עם בעלי השמחה, והודתה להשי"ת בכל לב. ואל האיש המוצא הישר והנאמן שהחזיר האבדה בשלמותה הציעה שכר, תשלום נאה על נאמנותו וישרו.

אולם האיש סרב לקבל אף לא דולר אחד, באומרו שברוך ה' כסף לא חסר לי, ואינו צריך לדולרים כלל... רק הוסיף שאימו היתה אומרת תמיד שברכה טובה מבן אדם טוב שזוה יותר מכסף והזהב! לפיכך, סיים האיש, בהיות עתה ליבך פתוח ונכון בשמחת השבת האבדה, ברכני נא בברכה טובה!

המחותנת הנרגשת ונענתה בחפץ לב, והרעיפה על ראשו ברכות טובות לרוב, שימלא ה' כל משאלות לבבו לטובה, והוסיפה לברכו עוד כהנה וכהנה מעומקא דליבא, ושוב כפלה את הודאתה לה' ,וסיימו את שיחתם בברכה.

כעבור כמה שעות נתקף לפתע האיש בכאבים בטן עזים ומשונים, הוא התפתל מיסורים וגנח מכאבים, ובליבו פנימה חשב: נו, איזו ברכה הנעיקה לי בזה אגרת... והיא עוד הוסיפה לומר שזו ברכה 'טובה'... ביזוי במירות.

הכאבים הלכו ותקפו האיש נוקב בדחיפות לטיפול רפואי, הוא התקשר למספר רופאים בנסיון לקבוע תור דחוף לרופא "גסטורי", אך כולם היו עמוסים בלוח זמנים צפוף, התור המהיר ביותר שהצליח להסדיר אצל אחד הרופאים היה למחרת אחר הצהריים.

האיש שסבל מאוד מכאביו, ביקש והפציר אם ניתן בכל זאת להקדים את התור מחמת סבלו הקשה, הוא אף הציע תשלום בעד הקדמת התור, אך לאבון לבו ובטנו... הוא נענה בשלילה, אין שום אפשרות להקדים לך את התור! פסק הדיקסור בתחרצות.

שוב התמלא האיש מרירות לב, הנה לך 'ברכה טובה'... שזיכתי לה הבוקר, ברכה שנהפכה לי כנראה להיפך הברכה...

למחרת בבוקר חש האיש רע ביותר, הכאבים החזקים לא הרפו ממנו, וברוב צערו וייסוריו נאלץ להישאר ספון בביתו שוכב על מיטתו, בהמתנה חסרת סבלנות לתור אצל הגסטורו המומחה לאחר הצהריים, כשליבו מלא אכזבה מתוצאת הברכה/קללה שקיבל זה אתמול.

לפתע בפתאומיות, נעצרה כל אמריקה הגדולה והענקית בפחד נורא משתאה בתדהמה, לנוכח התפוצצות 'מגדלי התאומים' הענקיים על ידי טייסים טרוריסטים שחדרו עם מוסזסים המלאים נוסעים מטטר דלק אל תוך המגדלים. היה זה היום השחור הגדול ביותר של ארצות הברית, שבמחצית השעה התמוסדו וקרסו מגדלי הענק, בהותירם אחריהם דם ואש ותמרות עשן של אלפי הרוגים ופצועים, ואת כבודה של אמריקה רמוס עד עפר.

כששמע האיש כואב הבטן על האסון הנורא, תפס פתאום את גדול הנס העצום שנעשה עימו, כאיש עסקים בדול היו משרדיו ממוקמים באחת הקומות הגבוהות בשמגדלי התאומים, שם היה אמור להימצא באותה שעה ולנחל את עסקיו המסוועים כמו בכל יום...

אז אז תפס האיש למפרע עד כמה היתה זו 'ברכה טובה' וישרה, שבזכות אותם כאבי בטן שתקפוהו ניצול ממות לחיים. והיותר פלא היה, שכעבור שעה קלה לאחר האסון שבמנהטן חלפו כל כאבי הבטן לגמרי ונעלמו כלעומת שבאו! ויצא האיש בשמחה על חיין שנתנו לו לשלל, וראה בחוש עד כמה צדקה אימו החכמה, שברכה טובה הנובעת מלב איש טוב שוזה טבין ותקילין!

וללמד על הכלל כולו יצא, להעיר אל נכון את פרשת 'זאת הברכה' שמברכים ישראל איש את רעהו באהבה, ושלא לזלזל חלילה בשום ברכה שמתברכים מפי ישראל, רק לקבלה ברצון ובנעימת 'אמן' מקרב לב. ובראי פשיטא באמונת ברכת הצדיקים בכל לב, כענין "וזאת הַבְּרָכָה אֲשֶׁר בֵּרֵךְ מֹשֶׁה אִישׁ הָאֱלֹקִים אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל", אתפשטותא דמשה בכל דרא ודרא, כמ"ש

| המשך בעמוד הבא |>

טיב ההשגחה

סיפורי השגחה פרטית
שנשלחו לפערכת ע"י הקוראים

לא ראיתי מוותר מפסיד

יזוע המשפט שמלותר לעולם לא מפסידים וכן הרב שלי זצ"ל הטביע בנו משפט שהיה שגור על פיו: "נער הייתי גם זקנתי ולא ראיתי מוותר מפסיד!!!"

אחרי פטירתו של הרב שלי חיפשתי קבלה טובה לעילוי נשמתו ולא מצאתי יותר מתאים מלדבוק במידת הוותרנות. זה נשמע קל אבל מדובר בקבלה קשה ביותר. לא תמיד רואים תוצאות אך פעמים אחדות קרה שראיתי את הברכה מיד בעקבות הוויתור.

נהגתי ברכבי בכביש ובערתי לנתיב השני. הנהג שמאחורי החליט שלא הרשים לו שאני לפניו והחל לצפור לנתיב לעקוף אותי. אני נהג אלוף וינולתי בקלות להשאיר אותו מאחור, אך נזכרתי בקבלה שלי ווותר ולמרות הרצון להשאירו מאחור ויתרתי לו והתנמנתי למטר של קללות כדרכם של נהגים סטירמים מתוך החלטה לשתוק ולא לענות חזרה שום מילה.

הוא עקף וכדי שלא להיכנס לוויכוח נתתי מקום בשפע והאטתי את הרכב. הוא לא פספס את ההזדמנות לקלל ולעשות תנועות בזו כאשר אני מקפיד מצדי לא להגיב כלל. כעבור כמה מאות מטרים הגענו לרמזור. הקפדתי לשמור מרחק גם ברמזור כדי שלא להיגרר אחריו והוא ממשיך בתנועות הגנאי, לא חלפו מספר שניות ורכב שהגיח מהצד נכנס לצומת המרומזרת היישר לרכבו של הנהג המגונה...

כשהוא זינק מהרכב לראות את הנזקים שלו הוא ראה אותי חולף על פניו כשאני ממשיך לנסוע עקב הרמזור שהפך ירוק והוא הקוע עם התאונה.

ראיתי במקום את גודל שכר הוויתור שאילולי שוויתרתי לו הייתי אני עומד ברמזור במקומו והרכב בדרך הטבע היה נכנס ברכבי.

עוד סיפור שהיה לי בנוגע לוויתור היה ב"ג בעומר. עליתי לאוטובוס לכיוון מירון . באוטובוס התרכזו בכמה מושבים בני משפחה אחת. הם היו צריכים עוד מקום אחד ולא היה עוד מקום באוטובוס זה. הם שאלו את האחרון שעלה מה יוכל לעבור לאוטובוס הבא אך הוא סירב בתוקף ואמר:" תעברו אתם! אני כבר יושב לא אקום בשום אופן!" ראיתי את המהומה שהחלה להתפתח, מיד אמרתי לחברי שאני מוותר ועובר לאוטובוס הבא בשביל השלום ובכך נגרעו הרוחות.

בסופו של דבר הגענו למירון שעה וחצי !!! לפני האוטובוס שירדנו ממנו מכיוון שעיכבו אותם השוטרים באיזה חניון.

בעל המעשה:מ.ה.

המעוניין לזכות את הרבים בסיפור של השגחה פרטית
מודבן לשלוח אל ר' שפחה סנואלס
בפקס: 15326517922
או ל: o.y.wines@gmail.com

באיזה דרך תבחר להתחיל את השנה החדשה ?

- מתחילים בראשית מיט אפרישקייט -

טיב התורה
עם טיב הרשי"
מכילתא, ספרי, ספרי זוטא, ספרא, ילקוט שמעוני, ילקוט הראובני, כל מה שכתוב בגמרא, ומה שכתוב בגמרא, כל מה שכתוב בגמרא, ומה שכתוב בגמרא, כל מה שכתוב בגמרא, ומה שכתוב בגמרא